

โครงการ การพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดโรคเอดส์
สถาบันประชากรศาสตร์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้สื่อและกิจกรรมให้ความรู้เพื่อรณรงค์การแพร่ระบาดโรคเอดส์: บันทึกจากงานสนาม

กัสตร อิมานนท์
Godfried J.P. van Griensven
มยุรี นกขุงทอง

362.196
979
ก389ก
ร.2

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

**Use of Medias and Health Education Activities for AIDS Prevention:
Fieldnotes**

Bhassorn Limanonda

Godfried J.P. van Griensven

Mayuree Nokyoongthong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ออกแบบปก : ภััสสร ลิมานนท์

พิมพ์และจัดรูปเล่ม : พรทิพย์ โสภณ และ เตือนใจ วิจิตร

ออฟเซตและเข้าเล่ม : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการ การพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาด

โรคเอดส์ (AIDS-EC II) 2536-2538

สถาบันประชากรศาสตร์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สวชนันทนาการ

จาก

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้สื่อและกิจกรรมให้ความรู้เพื่อรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์:

บันทึกจากงานสนาม

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. กัสส์กร ลิมานนท์

Dr. Godfried J.P. van Griensven

มยุรี นกยูงทอง

สถาบันประชากรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กุมภาพันธ์ 2538

ลิขสิทธิ์ของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 400 เล่ม กุมภาพันธ์ 2538

การผลิตและลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่าแบบใดทั้งสิ้น
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารสถาบัน หมายเลข 224/38

ISBN 974-631-337-1

จัดพิมพ์โดย : สถาบันประชากรศาสตร์
อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330
โทร. 218-7340, 251-1135
โทรสาร (662) 255-1469
e-mail : ipschula@netserv.chula.ac.th

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

362.196

979

๗ 389ก

๙.๒

คำนำ

ในปี พ.ศ. 2535 สถาบันประชากรศาสตร์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการวิจัยศึกษาลักษณะด้านประชากร และพฤติกรรมทางเพศของสตรีขายบริการ ได้ค้นพบข้อเท็จจริงสำคัญ 2 ประการคือ หนึ่ง ในเขตอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส กลุ่มสตรีขายบริการที่รายงานการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ มีอัตราต่ำมาก ขณะที่อัตราการติดเชื้อ HIV ยังอยู่ในระดับต่ำ สอง ในเขตชุมชนชนบท อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษานั้น ประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงภัยเอ็ดส์ขณะที่ผู้ป่วยเอ็ดส์ในแต่ละชุมชนได้ทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว

จากข้อเท็จจริงที่ศึกษาพบ 2 ประการนี้ สถาบันวิจัยทั้งสองได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานต่อไปอีกระยะหนึ่งใน 2 พื้นที่ดังกล่าว ด้วยการพัฒนากิจกรรมให้ความรู้และความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อประชากรในการป้องกันตัวให้พ้นจากภัยคุกคามของโรคระบาดนี้ จากความรุนแรงของปัญหา และจากความตั้งใจของคณะผู้วิจัยทำให้ AIDS Task Force, The Commission of the European Communities, Brussels ประเทศเบลเยียม และ Municipal Health Service, Amsterdam ประเทศเนเธอร์แลนด์จึงให้การสนับสนุนการวิจัยด้านเงินทุนและด้านวิชาการ ต่อไปอีกเป็นเวลา 2 ปีคือ ตั้งแต่ตุลาคม 2536 - ตุลาคม 2538

โครงการวิจัยนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตามแผนงาน รายงานฉบับนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ได้ข้อมูลจากประสบการณ์งานสนาม ที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอเพื่อประโยชน์ต่อนักวิจัยท่านอื่นๆ ที่ทำงานในเรื่องใกล้เคียงกันนี้ ส่วนรายงานการวิจัยฉบับอื่นๆ ของโครงการเดียวกัน จะได้ทยอยออกมาสู่สาธารณชนต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน
ผู้อำนวยการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
คำขอบคุณ.....	ค
รายชื่อหน่วยงานและบุคคลผู้ร่วมโครงการ.....	จ
บทที่ 1: บทนำ: นโยบายของรัฐและแนวปฏิบัติในการรณรงค์ การแพร่ระบาดของโรคเอดส์.....	1
บทที่ 2: ความเป็นมา และแผนงานของโครงการ.....	7
บทที่ 3: การเตรียมงาน ผลผลิต และกิจกรรมของโครงการ.....	19
บทที่ 4: การดำเนินกิจกรรม และปัญหา.....	35
บทที่ 5: บทส่งท้าย: ข้อคิดและข้อเสนอแนะ.....	47
บทที่ 6: เอกสารอ้างอิง.....	53

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำขอบคุณ

การที่ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษางานเกี่ยวกับพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตหลายด้านของสตรีขายบริการทางเพศ และการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เป็นเวลานานปี ทำให้ได้นำตัวเองเข้าไปผูกพันกับเงื่อนไข 2 ประการด้วยกัน คือ การต้องติดตามข้อมูลเพื่อให้เห็นการณ์กับความรู้ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการต้องปรับตัวเพื่อเรียนรู้ที่จะริเริ่มงานใหม่ที่เป็นผลต่อเนื่องจากงานเก่า เช่น การทำโครงการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาสื่อ และกิจกรรมให้ความรู้ อันเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

ในปี พ.ศ. 2537 ตลอดเวลานับหลายเดือนที่ผู้วิจัยและคณะเตรียมงาน ก่อนลงมือปฏิบัติการในพื้นที่ ได้มีผู้ให้ความช่วยเหลือมากมายในโอกาส และสถานการณ์ต่าง ๆ กัน จนภาระที่คิดว่ายากและเป็นไปไม่ได้ เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม และนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันการณ์ในกลุ่มสตรีขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยและคณะจึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีรายนามข้างล่างนี้เป็นอย่างสูง

คุณ Tony Bennett, Senior Program Officer, AIDSCAP/FHI ที่มอบต้นฉบับภาษาอังกฤษคู่มือหลายเล่มเพื่อใช้ในการอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ และสตรีซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย

- คุณสมักร เวชจันทร์ฉาย ผู้อำนวยการกองสุขศึกษา สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข
คุณเชษฐ ปรึชารัตน์ คุณลัดดา นวทองพันธ์ คุณประเวทย์ วิโรจน์ คุณวรุตม์ จอสวัสดิ์ ที่อนุเคราะห์ด้านการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ สำหรับใช้ในโครงการ

- คุณเนตรา ฤทัยานนท์ คุณกาลวัลย์ กิจวรเศรษฐ จากบริษัทหนังสือพิมพ์เงินขิง เสียน-เยอะเป้า อนุเคราะห์ตรวจแก้ภาษา และจัดเรียงพิมพ์อักษร โดยไม่คิดมูลค่า

- บริษัทซูเปอร์พีค็อก อนุเคราะห์บันทึกเทปเพลงและข้อมูลในราคาขอมเยา

- รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิชัย โปษยะจินดา ผู้อำนวยการ และรองศาสตราจารย์ ดร. วราพรธน ด้านอุตรา รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ติดต่อดูแลเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของการแปลภาษา และการจัดพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ของโครงการ

- กองเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข โครงการเอดส์ สภาภาษาชาติไทย สำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ความอนุเคราะห์ด้านเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อแจกจ่ายไปยังสถานบริการในพื้นที่

รายชื่อหน่วยงานและบุคคลผู้ร่วมโครงการ
(สำหรับอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา)

หน่วยงานสนับสนุนด้านเงินทุน:

The Commission of the European Communities, AIDS Task Force,
Brussels, Belgium

หน่วยงานและผู้ประสานงานด้านวิชาการและการบริหารโครงการ:

Department of Public Health and Environment,
Municipal Health Service, Amsterdam, The Netherlands

Professor R.A. Coutinho, M.D.

Dr. G.J.P. van Griensven

Dr. Anneke van Den Hoek, M.D.

Mr. Wim Huisman

หน่วยงานดำเนินการวิจัย:

หน่วยงานหลัก:

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัสสร ลิมานนท์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิชัย โปษยะจินดา

รองศาสตราจารย์ ดร. วราพรธน์ ด้านอุตรา

รองศาสตราจารย์ ดร. นิคม ชัยศิริ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณวิภา ตำนขำรงกุล

คุณวิไล ชินเวชกิจวานิชย์

คุณศนิตา พลาอนุเวช

คุณศศิธร แจ่มถาวร

คุณสมชาย อิศระวานิชย์

คุณรวีรัช วงษ์พันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**1 : บทนำ: นโยบายของรัฐและแนวปฏิบัติ
ในการรณรงค์การแพร่ระบาดของโรค เอชอี**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายของรัฐในการรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์:

ประเทศไทยได้มีรายงานการพบผู้ป่วยเอดส์รายแรก เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2527 และสิบปีให้หลังได้มีรายงานยอดสะสมผู้ป่วยเอดส์ สูงถึง 5,990 ราย ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2537 รวมทั้งได้มีผู้คาดประมาณว่าปัจจุบัน ทั้งประเทศมีผู้ติดเชื้อไวรัส HIV ที่ยังไม่ปรากฏอาการประมาณ 600,000 ราย (Rojanapithyakorn, 1994)

ตลอดระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ได้มีรายงานผู้ป่วยเอดส์รายแรก รัฐบาลไทยโดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานเอกชนจำนวนมาก ได้ดำเนินงานอย่างแข็งขันในการรณรงค์และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในหมู่ประชากรไทย จนได้รับการยอมรับนับถือจากทั่วโลกว่า ประเทศไทยได้แสดงบทบาทอย่างสำคัญและเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับประเทศอื่น ในการต่อสู้กับภัยเอดส์มิให้ลุกลามไป

แผนการปฏิบัติงานสำคัญที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆโดยสรุปมีเป็นอาทิ การตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ การจัดตั้งศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินที่เพิ่มจำนวนเงินขึ้นทุกปี (เพิ่มจาก 4.6 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2531 เป็น 1,558 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2538) เพื่อใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ การสำรวจเก็บข้อมูลเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรค โดยกระทรวงสาธารณสุข ทุก 6 เดือน (sero-surveillance survey) ในกลุ่มประชากรเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ การจัดกิจกรรมให้สุศึกษาและความรู้แก่ประชากรในการป้องกันตนเอง โดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การประชุม/สัมมนา/การอบรม ฯลฯ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์โรคระบาด การตรวจสอบเลือดบริจาคทั่วประเทศ การส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัย และการแจกจ่ายถุงยางอนามัยโดยไม่คิดมูลค่า (เพิ่มจำนวนจาก 4 ล้านถุงในปี 2530 เป็น 60 ล้านถุงในปี 2537) เพื่อลดอัตราการติดเชื้อจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexually Transmitted Diseases) และการติดเชื้อไวรัส HIV สร้างระบบการควบคุมคุณภาพถุงยางอนามัย การจัดตั้งโครงการ "ถุงยางอนามัย 100%" ในสถานบริการทางเพศในปี 2532 (ที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งต่อมาโครงการนี้ขยายออกไปเป็นแนวปฏิบัติในทุกจังหวัด) การให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดเชื้อทั้งก่อนและหลังการตรวจ โครงการจ่ายยาต้านไวรัส (antiviral drug) เช่น AZT โดยไม่คิดมูลค่าสำหรับผู้ป่วยบางกลุ่มที่ไม่สามารถจ่ายเงินค่ายาราคาแพงนี้ได้ รวมทั้งในแผน

งานปัจจุบันรัฐยังได้มีโครงการส่งเสริมให้ครอบครัว และชุมชน ดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของโรงพยาบาลของรัฐในการรักษาพยาบาล อีกทั้งเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ป่วยเหล่านี้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการเชิญชวนให้สาธารณชน ลดความรังเกียจ เดียดฉันท์ หรือกีดกันทุกรูปแบบต่อผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วยเอดส์ เนื่องจากจำนวนผู้ป่วยเอดส์จะเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณในอนาคต (กองสุขศึกษา 2533; Rojanapithayokorn, 1994)

แนวปฏิบัติในการรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์:

ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (2527-2537) ประชากรเป้าหมายกลุ่มหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ก็คือหญิง และชายที่ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ (Commercial Sex Workers) เนื่องจากลักษณะอาชีพทำให้ประชากรกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงในการเป็นทั้งผู้รับเชื้อและถ่ายทอดเชื้อไวรัสกับคู่นอน ซึ่งมี ทั้งลูกค้า (clients) และคู่นอนประจำ (non-paying sexual partners) ข้อมูลการสำรวจ จากแหล่งต่างๆชี้ให้เห็นตรงกันว่าอัตราการติดเชื้อ HIV ของกลุ่มประชากรดังกล่าวอยู่ในระดับสูง (แม้จะมีความแตกต่างกันในอัตราการติดเชื้อระหว่างกลุ่มขายบริการทางเพศ 'ตรง' และกลุ่ม 'แฝง' ก็ตาม) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่าพฤติกรรม 'การเที่ยวโสเภณี' ของชายไทยจำนวนมากยังประ-พฤติปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ขณะที่พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มชายนักเที่ยว ผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศดังกล่าวก็คือ การแพร่ระบาดของอย่างรวดเร็วของโรคเอดส์ และการติดเชื้อที่กระจายไปในวงกว้าง จำนวนผู้ติดเชื้อในปัจจุบันจึงมีทั้งหญิง-ชายที่ขายบริการทางเพศ ลูกค้า ภรรยาที่รับเชื้อจากสามี และทารกในครรภ์ของ มารดาที่ติดเชื้อ

ด้วยเหตุและผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้วทำให้ทุกฝ่ายตระหนักว่า เพื่อให้การควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคนี้เกิดประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างมาตรการและพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ โดยพุ่งเป้ามาที่กลุ่มประชากรขายบริการทางเพศเป็นสำคัญ พร้อมๆกับการเฝ้าระวังการติดเชื้อ และแพร่เชื้อในประชากรกลุ่มอื่นๆไปด้วย

มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ และกิจกรรมสุขศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค ที่ผลิตหรือพัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับกลุ่มประชากรขายบริการทางเพศ (ทั้งหญิง และชาย แต่ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่กลุ่มหญิงขายบริการ ซึ่งปกติพบว่ามีจำนวนมากกว่า และในหลายสังคม กระทำได้เปิดเผยกว่า) ที่ดำเนินการอยู่ในหลายๆประเทศ ทั้งพัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนามีอยู่

หลากหลาย (Miller, Turner and Moses, 1994; Population Reports, 1994) พอสรุปได้ดังนี้

- โครงการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexually Transmitted Diseases)

- โครงการให้การดูแลช่วยเหลือ และรักษาหญิงขายบริการ เร่ร่อน ที่ติดยาเสพติด

- โครงการ Outreach program สำหรับผู้ขายบริการทางเพศที่มีกิจกรรมต่างๆ อาทิ

1. การเก็บข้อมูลพื้นฐานจากผู้ขายบริการทางเพศ (Baseline research) เพื่อให้เข้าใจสภาพการใช้ชีวิตและสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม สภาวะแวดล้อม เจือใจในการทำงาน พฤติกรรมด้านต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์กับผู้ดูแลผลประโยชน์ (แมงดา) ผู้จัดการหรือเจ้าของสถานบริการ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนามาตรการและการให้ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. โครงการดูแลรักษาสุขภาพทั่วไป และสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ โดยกำหนดให้กลุ่มประชากรที่ขายบริการทางเพศ ต้องตรวจร่างกายและดูแลสุขภาพสม่ำเสมอ โดยใช้บริการจากหน่วยงานของรัฐ เช่น หน่วยงานโรค คลินิกควบคุมกามโรคและโรคติดต่อ หรือโรงพยาบาล

3. กิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชากรกลุ่มนี้ โดยเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความเสี่ยงในการติดเชื้อประเภทต่างๆ จากการมีเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ การส่งเสริมให้มีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อร่วมเพศ

4. โครงการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูล และความรู้ในเรื่องดังกล่าวแล้วข้างต้น ในรูปของการอภิปรายกลุ่ม การอบรมสุขศึกษาเป็นกลุ่ม การให้คำปรึกษารายบุคคล การแจกจ่าย เอกสาร แผ่นพับ สติกเกอร์ โปสเตอร์ แผ่นพลิก หนังสือการ์ตูน ภาพยนต์ วีดีโอ เทปเพลง ฯลฯ

5. การคัดเลือกหญิง-ชายที่ขายบริการทางเพศ เป็นตัวแทนเข้ารับการอบรม เพื่อทำหน้าที่ เป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล ความรู้และให้คำปรึกษา (Peer-educators) แก่หญิง-ชายขายบริการทางเพศคนอื่นๆ ที่ทำงานอยู่ในสถานบริการเดียวกัน ที่ขาดโอกาสเข้ารับการอบรม ซึ่งพบว่า วิธี 'เพื่อนบอกเพื่อน' ได้ผลดีกว่าการใช้บุคคลภายนอก

6. การหางานอื่นให้ผู้ที่สมัครใจ เลิกอาชีพขายบริการทางเพศทำ เช่น อาชีพเสริมส่วย ตัดเย็บเสื้อผ้า พิมพ์ดีด ฯลฯ

7. การส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานบริการทางเพศ เช่น ริเริ่มโครงการถุงยางอนามัย 100% ในสถานบริการทางเพศ การให้การอบรมเจ้าของสถานบริการ การแจกถุงยางอนามัยโดยไม่คิดมูลค่าแก่สตรีขายบริการหรือแก่สถานบริการ

โครงการ Outreach program สำหรับลูกค้าธุรกิจขายบริการทางเพศ เพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ และลดอัตราการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ และ HIV ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เน้นที่จะเน้นการให้ความรู้ การส่งเสริมให้ใช้ถุงยางอนามัย และการรักษา อาทิ

1. การติดโปสเตอร์ แจกแผ่นพับในสถานเริงรมย์ และสถานบริการทางเพศ เพื่อรณรงค์ การแพร่ระบาดของโรค
2. การเปิดบริการในรูปของคลินิกให้การรักษาโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์
3. การแสดงละครเร่ (Street theatre) การฉายภาพยนตร์ การฉายสไลด์โฆษณา เพื่อให้ความรู้ระหว่างการฉายภาพยนตร์
4. การให้คำปรึกษา และการให้ความรู้ตามข้อมูลพื้นฐานที่เก็บรวบรวมได้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของลูกค้าชายเฉพาะกลุ่มอาชีพ เช่น ทหาร ตำรวจ คนขับรถบรรทุก ชาวประมง ลูกค้าชายทั่วไป
5. การตรวจร่างกาย เพื่อตรวจสอบ และให้การรักษาเมื่อลูกค้าชายมีอาการที่เกี่ยวข้อง หรือเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์

มาตรการและกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ถูกนำมาใช้ในแผนปฏิบัติงานในประเทศไทย โดยหลายหน่วยงาน อย่างแพร่หลายและทำซ้ำในหลายพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมและมาตรการบางส่วนก็ได้ถูกนำมาทดลองใช้อีกครั้งในโครงการวิจัยการพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ (AIDS-EC II) ดังจะได้รายงานผลในบทถัดๆ ไป

2: ความ เป็นมาและแผนงานของโครงการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการวิจัยโครงการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมทางเพศของสตรีขายบริการในประเทศไทย ที่ดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2535 พบว่าในกลุ่มสตรีขายบริการทางเพศที่ถูกสัมภาษณ์จำนวนประมาณ 400 ราย ในเขตอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา ที่รายงานการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำมีอัตราค่อนข้างต่ำ (ประมาณร้อยละ 24) เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ (ประมาณร้อยละ 85) ที่รายงานในกลุ่มสตรีขายบริการทางเพศที่ถูกสัมภาษณ์จำนวนใกล้เคียงกันในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (Limanonda, 1993 p. 41)

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยระยะที่ 2 ของโครงการเดียวกันนี้ (ภายใต้ชื่อใหม่ว่าโครงการพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์: AIDS-EC II)* ซึ่งกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2537 จึงได้พัฒนากิจกรรมที่เน้นหนักการให้ความรู้เพิ่มเติมและมาตรการป้องกันต่างๆที่คาดว่าจะส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านพฤติกรรมทางเพศ และการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มสตรีขายบริการและลูกค้าในเขตอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์หลักของโครงการพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มสตรีขายบริการของอำเภอสุโขทัย-ลกมีอยู่หลายประการ คือ

1. เสริมสร้างให้สตรีขายบริการ เกิดความตระหนักเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส HIV ที่สามารถผ่านทางารร่วมเพศกับลูกค้าหรือคู่อุป
2. เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการรับเชื้อและการกระจายต่อ

* โครงการระยะที่ 2 นี้ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากแหล่งทุนเดิม คือ The Commission of the European Communities, AIDS Task force, Brussels ประเทศเบลเยียม โดยการประสานงานทางวิชาการกับ Department of Public Health and Environment, Municipal Health Service, Amsterdam ประเทศเนเธอร์แลนด์

** สำหรับในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ นั้น โครงการวิจัยระยะที่ 2 ได้ดำเนินกิจกรรมในชุมชนชนบท เนื่องจากพบว่าประชากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และจำนวนผู้ป่วยเอดส์ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

3. เพิ่มความตระหนักและความเข้าใจ เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างกามโรค และการติดเชื้อ AIDS รวมทั้งการแสวงหาการรักษา
4. ส่งเสริมให้สตรีขายบริการ (และลูกค้า) ลดความเสี่ยงโดยการใช้ถุงยางอนามัย และเพิ่มทักษะในการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง
5. เพิ่มทักษะและสร้างอำนาจต่อรองหรือรู้จักปฏิเสธ เมื่อลูกค้าปฏิเสธการใช้ถุงยางอนามัย
6. เพิ่มความสะดวกในการรับบริการถุงยาง และเพิ่มจำนวนถุงยางอนามัยที่แจกจ่ายให้กับสตรีขายบริการ
7. นอกจากนี้ยังมีแผนงานและกิจกรรมที่จะสร้างเสริมให้กลุ่มประชากรซึ่งเป็นลูกค้า ผู้ดูแลสถานบริการ (เจ้าของ/ผู้จัดการ) เกิดการตระหนัก และเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับ HIV/AIDS และพยายามหามาตรการต่างๆ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างกันเองให้มากขึ้นภายในกลุ่มประชากรนี้

แผนการสร้างสื่อและการดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย:

จากการทบทวนวรรณกรรม และศึกษาของโครงการต่างๆในอดีตที่ดำเนินงานด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ โครงการจึงได้คัดเลือกหลายกิจกรรมเข้าไว้เป็นแผนงานที่คาดว่าจะดำเนินงานได้ และส่งผลกระทบต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย รวมทั้งสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการ และเพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยดีทางโครงการจึงกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายไว้ตั้งแต่ต้นมี 4 กลุ่มหลักด้วยกัน คือเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรค สตรีขายบริการทางเพศ ลูกค้า และเจ้าของสถานบริการ โดยในแต่ละกลุ่มจะได้มีการทำกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่หน่วยกามโรค:

ในโครงการนี้ได้กำหนดว่า เกือบทุกกิจกรรมหลักจะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรค ดังนั้นเจ้าหน้าที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะได้รับการอบรมและฝึกหัดให้สามารถทำหน้าที่ต่างๆดังต่อไปนี้

- คัดเลือกผู้นำกลุ่มสตรี (peer leaders) จากสถานบริการทางเพศแต่ละแห่งในพื้นที่ทำการวิจัย
- ทำการฝึกอบรมผู้นำกลุ่มสตรีที่คัดเลือกมา ให้เรียนรู้เกี่ยวกับ STD/HIV/AIDS และการป้องกัน

- นำกลุ่มสนทนา/จัดกลุ่มอภิปรายกับเจ้าของหรือผู้จัดการสถานบริการทางเพศ
- จัดกลุ่มพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่และสตรีขายบริการทางเพศ เพื่อถาม-ตอบปัญหา (Question-answer session) เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- จัดการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับกลุ่มสตรีขายบริการ และเจ้าของสถานบริการ
- จัดกิจกรรมและมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เช่น การแจกข้อมูล ข่าวสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ การฉายวิดีโอ ให้อิมแทปบันทึกเสียงบรรจุข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ ตามด้วยการให้คำปรึกษาปัญหาแก่สตรีขายบริการและการออกเยี่ยมตามสถานบริการทางเพศในพื้นที่
- มีการจัดการควบคุมดูแลและบันทึกการปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลประสิทธิภาพของมาตรการที่ดำเนินการไปแล้วเป็นระยะ

2. กลุ่มสตรีขายบริการทางเพศ:

ในโครงการศึกษาวิจัยระยะที่ 1 (ที่ดำเนินการไปเมื่อ พ.ศ. 2535) มีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของสตรีขายบริการทางเพศในอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา และพฤติกรรมเสี่ยงหรือปัจจัยที่ทำให้การใช้ถุงยางอนามัยมีอัตราต่ำรวมทั้งอัตราการติดเชื้อ HIV ของสตรีในกลุ่มนี้ (Limanonda, 1993; ภัสสร ลิมานนท์ เพ็ญพร ชีระสวัสดิ์ และนพวรรณ จงวัฒนา 2536) ผลการศึกษาในครั้งนั้น ได้ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการและกิจกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ของโครงการวิจัยระยะที่ 2 ในปี พ.ศ. 2537 นี้

การศึกษากครั้งนั้นโดยสรุปพบว่า กลุ่มสตรีขายบริการทางเพศในอำเภอสุโขทัย-ลก ส่วนใหญ่มีพื้นเพจากภาคเหนือของประเทศไทย สตรีที่ถูกสัมภาษณ์ประมาณ 1/3 ไม่รู้หนังสือ สตรีบางส่วนมาจากจีนหรือพม่า พูดภาษาไทยได้บ้างซึ่งไม่ยากเกินไปที่จะเข้าร่วมโครงการในระยะที่ 2 ในกลุ่มสตรีขายบริการที่อายุน้อยและทำงานในสำนักบริการ (ช่อง) มีอัตราการติดเชื้อ HIV สูงกว่าสตรีขายบริการกลุ่มอื่นๆ การดำเนินงานโครงการวิจัยระยะที่ 2 นี้ จะให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่อง เครื่องข่ายการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสตรีขายบริการทางเพศที่ทำงานอยู่ในสำนักบริการเดียวกัน เพราะถือว่าเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือดูแลส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการป้องกันตน กลุ่มสตรีขายบริการเหล่านี้จะได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรคผ่านวิธีการดังต่อไปนี้

ก. สื่อในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ เอกสารแผ่นพับ แผ่นปลิว โปสเตอร์ สติกเกอร์ เหล่านี้กำหนดให้มีการแจกจ่ายเป็นระยะ แต่เนื่องจากอัตราการไม่รู้หนังสือมีค่อนข้างสูงในกลุ่มประชากรนี้ สื่อชุดนี้ส่วนใหญ่จะแสดงเป็นภาพและข้อความสั้นๆ

ข. แผ่นสไลด์ แผ่นใส และเทปประกอบ เป็นคำบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (STD) การป้องกันการรับ และการแพร่เชื้อ HIV/AIDS โดยคำบรรยายเหล่านี้ จะใช้ในระหว่างการอบรม Peer leaders และการพบปะกับกลุ่มสตรีชายบริการที่เข้าร่วมในการอบรม

ค. อุปกรณ์วิทยุทัศน์ สื่อภาพยนตร์ที่มีคำโฆษณา เพื่อจูงใจและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและการป้องกันแก่สตรีชายบริการ ลูกค้า และเจ้าของสถานบริการ ทั้งนี้จะขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนขอต้นฉบับในการผลิตสื่อในรูปแบบดังกล่าว เครื่องฉาย วิทยุทัศน์ และโทรทัศน์จะได้รับการติดตั้งขึ้นที่หน่วยกามโรค และสื่อวิทยุทัศน์ส่วนหนึ่งจะแจกจ่ายไปยังสถานบริการต่างๆที่มีเครื่องฉาย เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ทั้งสตรีชายบริการและลูกค้า

ง. สื่อในรูปแบบของเทปข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ กามโรค การป้องกันตัว โดยกำหนดที่จะขอความอนุเคราะห์จากกระทรวงสาธารณสุขเป็นต้นแบบในการผลิตสื่อชนิดนี้ ข้อมูลต่างๆในเทปบันทึกเสียงนี้จะสลับด้วยเสียงเพลงตามสมัยนิยม และเพื่อส่งเสริมให้มีการฟังเทปนี้เป็นประจำ ทางโครงการจะได้จัดหาอุปกรณ์การฟังได้แก่ walk-man cassette player จำนวนหนึ่งให้สตรีเหล่านี้ได้ขอยืมไปหมุนเวียนกันฟังในสถานบริการเมื่อยามว่างจากการทำงาน

จ. การอบรมกลุ่มสตรีชายบริการ (peer leaders training) โดยกำหนดให้หน่วยกามโรคคัดเลือกสตรีที่ทำหน้าที่ตัวแทน (peer leaders) จากทุกสถานบริการในพื้นที่เข้าร่วมรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ทักษะการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มสตรีชายบริการอื่นๆที่ทำงานอยู่ในสถานบริการเดียวกันที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม วิธีการนี้มุ่งหวังจะให้เกิดการสนับสนุนทางสังคมเพิ่มขึ้นในระหว่างกลุ่มสตรีชายบริการด้วยกันเอง รวมทั้งจะได้หาทางช่วยกันสร้างอำนาจต่อรองให้มากขึ้นระหว่างสตรีชายบริการและลูกค้า สตรีตัวแทน (peer leaders) จะยังได้ทำหน้าที่เป็นตัวอย่าง (role model) ในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ นอกจากนี้คาดว่า peer leaders ที่ผ่านการอบรม จะยังได้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนตัวกลางติดต่อระหว่างหน่วยกามโรคกับเพื่อนสตรีชายบริการด้วยกัน และผู้จัดการสถานบริการ

จ. การถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับความรู้ที่ได้อบรมไปแล้ว เนื่องจากในช่วงของการมาตรวจร่างกายประจำอาทิตย์ หรือช่วงหลังจากการดูภาพยนต์และรับความรู้จากสื่อชนิดต่างๆที่หน่วยกามโรคแล้ว กลุ่มสตรีชายบริการอาจจะมีคำถามที่สนใจ และอยากเรียนรู้เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ จึงได้กำหนดแผนว่าทางหน่วยจะจัดให้มีช่วงเวลาของการถาม-ตอบปัญหาเพื่อไขข้อข้องใจแก่สตรีชายบริการ

ข. การพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเป็นระยะระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรคกับสตรีชายบริการ และเจ้าของสถานบริการในพื้นที่ หัวข้อที่จะคุยกันอาจรวมถึง เรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค เรื่องทุกข์สุข ความเป็นอยู่ (ของสตรี) ฯลฯ ในแผนงานดังกล่าวกำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยกามโรค (ชาย 1 หญิง 1) ควรจัดให้มีการพบปะ เยี่ยมเยียนในสถานบริการ (โดยเฉพาะสำนักบริการ) ในช่วงที่สตรีว่างจากการทำงาน เพื่อจะได้มีเวลาพูดคุยซักถามอย่างเต็มที่ และเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันไปในตัว

3. กลุ่มลูกค้า:

กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของสตรีชายบริการทางเพศในอำเภอสุโขทัย-ลก คือ ชายชาวมาเลเซีย ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ที่เป็นมาเลย์ เชื้อสายจีน และมาเลย์-มาเลย์ใกล้เคียงกัน และจากสิงคโปร์ ลูกค้าส่วนใหญ่มีการศึกษาและมีฐานะดี แต่ก็มีไม่น้อยที่เป็นผู้ใช้แรงงานและอ่านหนังสือไม่ออก และส่วนหนึ่งของลูกค้าชายมาเลย์นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมักจะมีข้อห้ามที่เคร่งครัดในการนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์มาพูดอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ ดังนั้นเอกสารหรือข้อความต่างๆที่เชิญชวนให้มีการป้องกันตัวเอง โดยการใช้อนามยจำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่ให้กระทบความรู้สึกของลูกค้า หรือกระทบต่อผลประโยชน์และธุรกิจของสถานบริการ อีกทั้งลูกค้าชายที่จะไปขอคำแนะนำปรึกษาการรักษาโรคจากหน่วยมีจำนวนน้อย ในโครงการนี้จึงได้กำหนดแผนงานไว้ว่า การให้ความรู้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศควรผ่านวิธีการ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

ก. เอกสารสิ่งพิมพ์ ให้ความรู้โดยมีข้อความ/ข้อมูลเกี่ยวกับสถานกามโรคเอตส์ และเชิญชวนให้ป้องกันตัว

ข. โปสเตอร์และสติ๊กเกอร์มีข้อความรณรงค์การแพร่ระบาดของโรค โดยภาษาที่จะใช้พิมพ์ในเอกสารมีภาษาอังกฤษ จีน มาเลย์ รูมาไนท์ (ยาวี) และภาษาไทย ซึ่งอาจจะมีรูปภาพบ้างสำหรับกลุ่มลูกค้าที่อ่านหนังสือไม่ออก เอกสารชุดนี้จะรวมอยู่กับของถุงยางอนามัยบรรจุไว้ในซองเอกสารที่จะจัดตั้งไว้ในห้องพักของโรงแรม เพื่อให้ลูกค้าได้มองเห็นและนำไปใช้ได้หรือนำเอกสารเหล่านั้นติดตัวกลับไปบ้านได้

ก. วิดีทัศน์ ในห้องพักของโรงแรม มีข่าวสาร/ข้อมูลสั้นๆเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันตัว ความยาวประมาณ 5 นาที จะจัดฉายก่อนที่จะฉายภาพยนตร์เรื่องยาว ในห้องพักของโรงแรมที่มีระบบส่งภาพยนตร์ไปตามห้องต่างๆ (in-house video)

4. กลุ่มเจ้าของผู้จัดการและผู้ดูแลสถานบริการ:

สำหรับประชากรเป้าหมายกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่หน่วยกามโรคจะทำการติดต่อเป็นประจำ โดยจัดให้มีการพบปะในรูปของการประชุมกลุ่ม รวมทั้ง เมื่อเจ้าหน้าที่ออกพบปะเยี่ยมเยือนสตรีขายบริการตามสถานบริการต่างๆ ก็กำหนดแผนงานให้ได้ใช้โอกาสดังกล่าวพบปะคุยกับกลุ่มเจ้าของและผู้จัดการสถานบริการต่างๆพร้อมกันไปด้วย หัวข้อการสนทนาต่างๆอาจจะรวมถึง เรื่องที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะให้มีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขการทำงานในสถานที่ทำงาน เพื่อให้สตรีซึ่งเป็นพนักงานสามารถพูดคุยถ่ายทอดความรู้ และปรึกษาปัญหากันได้ จะติดต่อพูดคุยกับลูกค้าด้วยวิธีการอย่างไรจึงเกิดแรงจูงใจยอมรับใช้ถุงยางอนามัย จะส่งเสริมให้สตรีขายบริการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้นอย่างไร หรือเจ้าของสถานบริการและผู้ดูแล จะให้ความร่วมมือและให้การช่วยเหลือแก่โครงการนี้ได้อย่างไร เพื่อเพิ่มอัตราการใช้ถุงยางอนามัย และลดการแพร่ระบาดของกามโรคและโรคเอดส์ในสถานบริการเหล่านี้ เป็นต้น

ช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินกิจกรรมและการใช้สื่อด้านสุขศึกษา เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ในกลุ่มสตรีขายบริการทางเพศในพื้นที่นี้มีระยะเวลา 3 เดือนก่อนที่ทางโครงการจะทำการประเมินผลกระทบของสื่อและกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพราะสตรีขายบริการส่วนใหญ่จะมีการหมุนเวียนเข้า-ออกจากพื้นที่ในอัตราที่รวดเร็วมาก จึงไม่อาจตั้งช่วงการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมนานเกินไป

สถาบันวิจัยประชากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพรวมการทำ intervention ในเขตอำเภอสุโขทัย-ลก

กลุ่มประชากร เป้าหมาย

ตัวแทนสตรีขายบริการ ที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม* (Peer leaders)	สตรีขายบริการทางเพศ* ตามสถานบริการต่างๆ	เจ้าของสถานบริการ ผู้จัดการ/ผู้ดูแล	ลูกค้า/นักท่องเที่ยว
--	--	--	----------------------

ให้การอบรมเรื่อง - โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ - HIV/AIDS - ความรู้ด้านการ รักษาความสะอาด - ด้านสุขภาพอนามัย ทักษะการจูงใจลูกค้า ใช้ถุงยางอนามัย - ปัญหาด้านอื่นๆที่ ต้องการรู้และ และเกี่ยวข้อง	ให้ข้อมูล/ข่าวสาร ผ่าน - วิทยุ - เทปเพลง - การประชุมกลุ่มย่อย (ตอบ-ถาม คำถาม) ของ จนท. หน่วยฯ	สร้างความสัมพันธ์โดย - การพบปะพูดคุย - เชิญชวนการสนทนา กลุ่มประ เหมินปัญหา ประเมินความต้องการ	ให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการ เดือน และเชิญชวน ผ่าน - การแจกข้อมูลแผ่นพับเกี่ยวกับ STD และ AIDS - แผ่นพับเชิญชวนให้ป้องกันตัว - โปสเตอร์ณรงค์ การแพร่ ของโรคเอดส์ - ติดโปสเตอร์/สติ๊กเกอร์ - การแจกถุงยางอนามัย ฟรี
--	--	---	--

(ถ่ายทอดต่อไปยัง
เพื่อนร่วมงานใน
สถานบริการ)

- การมาตรวจ STD	- มีช่วงเวลาพูดคุย กับสตรีตัวแทน	(ขอความร่วมมือ)	(ขอความร่วมมือ)
-----------------	-------------------------------------	-----------------	-----------------

* ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง

ประสานงานระหว่าง
สถานบริการและหน่วย
กามโรค

* เสนอความเห็นกลับไป
ยังตัวแทนเพื่อประสาน
กับ จนท. หน่วยกามโรค

แผนการประเมินสถานการณ์ก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมและมาตรการ:

1. ในช่วง 1 อาทิตย์ก่อนการเริ่มใช้สื่อ และทำกิจกรรมให้ความรู้เพื่อรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก ทางโครงการได้เก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประเมินสถานการณ์ก่อนการดำเนินกิจกรรม (pretest) โดยการสัมภาษณ์สตรีขายบริการทางเพศ รวมทั้งมีการเก็บตัวอย่างเลือด เพื่อตรวจหาอัตราการติดเชื้อ HIV VDRL และ TPHA (ซีฟิลิส) หลังจากนั้นอีกประมาณ 3 เดือน การประเมินสถานการณ์หลังการดำเนินกิจกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ (posttest) ก็จะเริ่มขึ้นอีกครั้ง โดยการสัมภาษณ์สตรีขายบริการด้วยแบบสอบถามที่ใกล้เคียงกับชุดเดิม (ที่ใช้เมื่อ 3 เดือนก่อน) และเก็บตัวอย่างเลือด เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ ในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 นี้ ได้กำหนดที่จะให้ได้สตรีกลุ่มเดิมที่สัมภาษณ์ไว้ครั้งแรกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การสัมภาษณ์ซ้ำในช่วง 3 เดือน ก็เพื่อป้องกันมิให้มีการสูญเสียกลุ่มสตรีขายบริการที่สัมภาษณ์ไว้เดิม ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อประเมินผลของโครงการได้ นอกจากนี้เพื่อช่วยให้ทราบถึงผลกระทบของโครงการดีขึ้นกว่าเดิม ข้อมูลเกี่ยวกับการติดเชื้อกามโรค (เช่น ซีฟิลิส หนองในและ trichomoniasis) ที่บันทึกไว้โดยเจ้าหน้าที่หน่วย จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นในการประเมินผลกระทบของการดำเนินกิจกรรมการให้ความรู้แก่สตรีขายบริการ ทางโครงการได้เลือกอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่ตัวอย่างหลายประการด้วยกันเป็นพื้นที่ควบคุม (control area) โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเบื้องต้นทั้ง 2 ครั้ง และเก็บตัวอย่างเลือดจากกลุ่มสตรีขายบริการ (pre-and post surveys) ในเวลาพร้อมๆกันที่ดำเนินการในอำเภอสุโขทัย-ลก ยกเว้นเพียงแต่ไม่ได้มีกิจกรรมการให้ความรู้ใดๆในพื้นที่ควบคุมนี้

แบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์สตรีขายบริการ มีคำถามครอบคลุมถึงข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมทางเพศกับลูกค้าและคู่อริ ประสิทธิภาพการใช้ถุงยางอนามัย ประวัติการติดเชื้อกามโรค ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ HIV/AIDS การรู้จักต่อรองกับลูกค้า การสนับสนุนจากเพื่อนและเจ้าของสถานบริการ การพูดคุยระหว่างเพื่อนฝูง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ และตัวอย่างเลือด จะนำส่งเข้ามาดำเนินการวิเคราะห์ในกรุงเทพฯ

การเก็บตัวอย่างเลือดและการตรวจผลในห้องปฏิบัติการ

หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากสภานิติบัญญัติของรัฐเป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ก็ได้เจาะเลือดในปริมาณหนึ่งจากสตรีเหล่านี้ เพื่อตรวจสอบการติดเชื้อ HIV, VDRL และ TPHA โดยห้องปฏิบัติการของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งการเจาะและเก็บตัวอย่างเลือดนี้ได้ผนวกเข้ากับระบบ HIV Surveillance Survey ระดับประเทศของกระทรวงสาธารณสุข

ผลการตรวจสอบการติดเชื้อ HIV จะไม่แจ้งให้เจ้าของตัวอย่างเลือดทราบ (ดังเช่นระเบียบที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไป) หากสตรีรายใดต้องการทราบผลว่าตนติดเชื้อ HIV หรือไม่ ก็อาจจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ ขอทราบผลตามระเบียบที่ทางหน่วยงานของรัฐกำหนดขึ้น แต่หากปรากฏผลว่ารายใดมีการติดเชื้อซึฟิลิสเจ้าหน้าที่จะได้รับการแจ้งผลเพื่อรับการรักษา

โดยสรุป การศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของโครงการการพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ (AIDS-EC II) ครั้งนี้ ได้วางรูปแบบของการดำเนินงานเป็นระยะดังนี้

เขตพื้นที่	เก็บข้อมูล		เก็บข้อมูล	
	ข้อมูลเดิม	ก่อนการ	ช่วงทำกิจกรรม	หลังการ
ปี พ.ศ. 2535	ดำเนินการ	(3 เดือน)	ดำเนินการ	
	(มิถุนายน 2537)		(ธันวาคม 2537)	
สุโขทัย-ลก	0	0	X	0
เบตง	-	0	-	0

0 = การสังเกตการณ์

X = การดำเนินการมาตรการการป้องกัน

**๓: การเตรียมงาน ผลิตสื่อ
และกิจกรรมของโครงการ**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนเตรียมการ:

เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผล และสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการมากที่สุด ผู้ประสานงานโครงการได้เตรียมงานล่วงหน้าหลายประการด้วยกัน ตามลำดับดังนี้

1) ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2536 เจ้าหน้าที่ตัวแทนจากหน่วยกามโรคสุโขทัย-ลก 2 คน เดินทางดูงานที่อำเภอเมือง เชียงใหม่ และที่โรงพยาบาลอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสองหน่วยงานที่ร่วมทำงานในโครงการเดียวกันนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ผู้ดูงานได้รับฟังข้อมูลความรู้ และประสบการณ์ด้านการทำงานรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ผ่านสื่อและกิจกรรมประเภทต่างๆ รวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำงานของโครงการต่อไป

2) ในระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2537 เจ้าหน้าที่หน่วยกามโรค ดำเนินงานเตรียมความพร้อมในพื้นที่ เตรียมกำลังคนที่จะรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรมที่ทางโครงการกำหนดไว้ รวมทั้งได้ดำเนินการสำรวจ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมของสตรีขายบริการในพื้นที่ ท่อนักร้องและเพลงไทยประเภทต่างๆ (เช่น ลูกทุ่ง ไทยสากล หมอลำ สตริง ฯลฯ) เพื่อทางโครงการจะได้นำมาคัดเลือกบันทึกเสียงประกอบกับข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ ในเทปคาสเซต ต่อไป

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ทางผู้ประสานงานโครงการก็ได้เตรียมการพัฒนาสื่อ และเตรียมกิจกรรม อาทิ การเลือกและแปลข้อความเป็นภาษาต่างๆที่ใช้ในพื้นที่ เพื่อจัดพิมพ์ลงในสื่อรูปแบบต่างๆ คัดเลือกข้อมูล และความรู้ที่จะใช้บันทึกในเทปคาสเซต เลือกภาพยนตร์แนวต่างๆเพื่อบันทึกในชุดวิดีโอ เตรียมสไลด์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ คู่มือที่จะใช้ประกอบการอบรม peer leaders

3) ช่วงต้นเดือนเมษายน 2537 ผู้ประสานงานโครงการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจาก Municipal Health Service, Amsterdam เดินทางไปอำเภอสุโขทัย-ลก เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำงานของโครงการ โดยเฉพาะข้อมูลที่ประกอบการวิเคราะห์ อาทิ จำนวนผู้เข้ารับการตรวจรักษาโรค อัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวนถุงยางอนามัยที่แจกจ่ายในแต่ละเดือน จำนวนนักท่องเที่ยวที่ข้ามชายแดนมายังตัวอำเภอ จำนวนและความถี่ของการหมุนเวียนเข้า-ออกพื้นที่ของสตรีขายบริการ การทำงานของเจ้าหน้าที่ในห้องทดลองปฏิบัติการ (laboratory) เอกสารประชาสัมพันธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์และกามโรค ที่แจกจ่ายโดยหน่วยกามโรค

อีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำเนิการไปครั้งนี้ คือการจัดประชุมร่วมกับเจ้าของสถานบริการประเภทต่างๆที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่จำนวนประมาณ 40 คน เพื่อบอกกล่าวแผนการทำกิจกรรมในพื้นที่ ขอความคิดเห็น รับทราบปัญหาและขอคำแนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไป

ด้วยดี และส่งผลกระทบต่อธุรกิจน้อยที่สุด เป้าหมายคือการเร่งเพิ่มอัตราการใช้จ่ายของอนามัยในกลุ่มลูกค้าและสตรีขายบริการ เพื่อลดอัตราการติดเชื้อกามโรค และเอดส์

4) ในกลางเดือนเมษายน 2537 ทางโครงการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 5 วัน ที่อำเภอไชยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผู้เข้าร่วมประชุม คือเจ้าหน้าที่ที่ร่วมทำงานในโครงการ จากทั้งอำเภอสุโขทัย-ลก อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลอำเภอไชยบาดาล และโรงพยาบาลอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี (2 กลุ่มหลังอยู่ในฐานะผู้สังเกตการณ์) การประชุมนี้มีขึ้นเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายของโครงการ กิจกรรมที่ทีมงานในแต่ละพื้นที่ต้องรับผิดชอบ วิธีการทำงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน กิจกรรมอีกส่วนหนึ่งของการประชุม คือ การอบรมเพิ่มเติมความรู้ใหม่เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกัน การดูแลผู้ป่วย ทักษะในการถ่ายทอดความรู้ และการให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยและผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการอบรมทั้งหมดได้ลงมือปฏิบัติการฝึกหัดรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการตีความข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานทั้งของโครงการและของหน่วยงานต่อไป

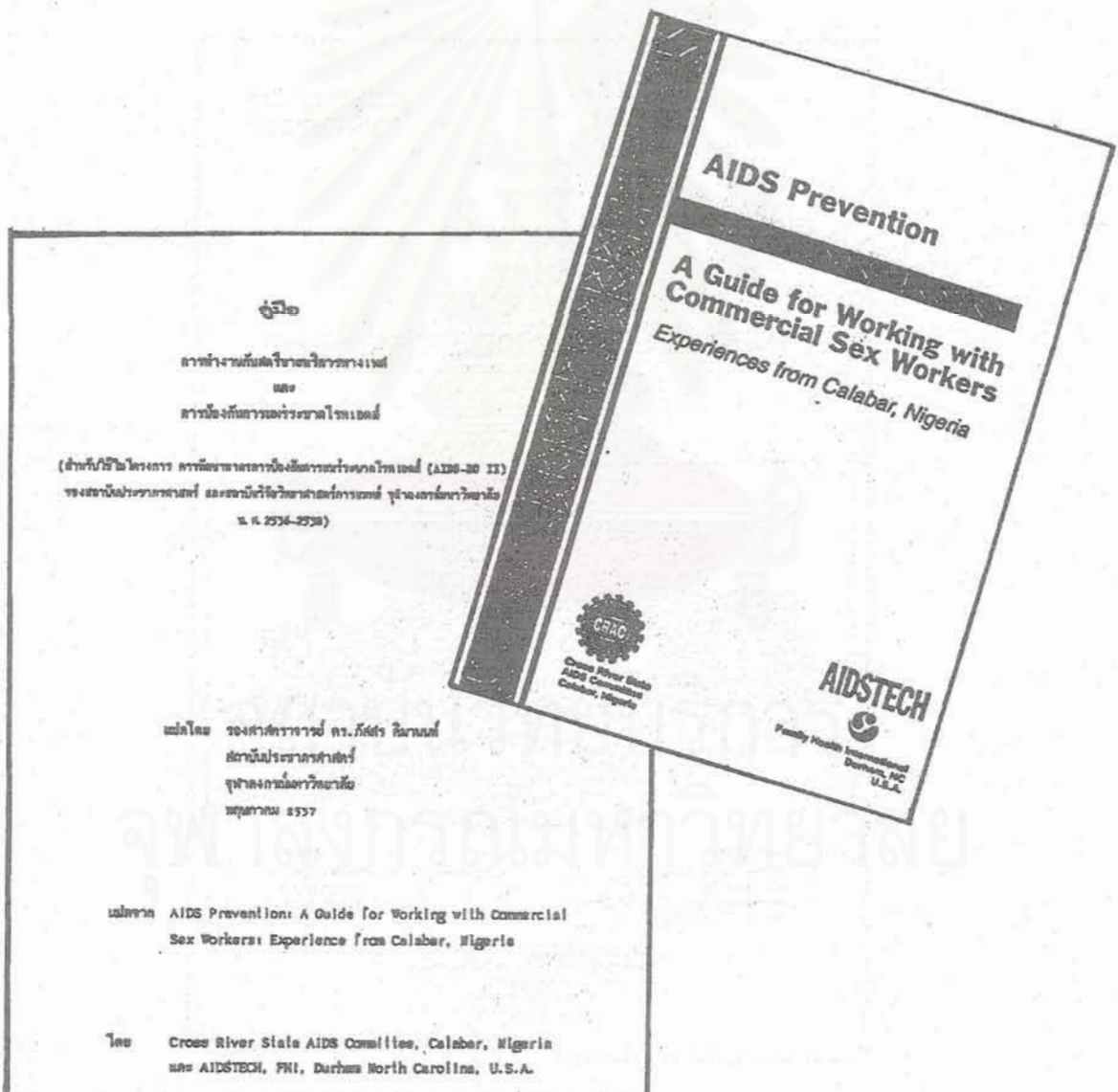
5) ในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2538 ทางโครงการได้เริ่มสร้างสื่อ และเตรียมข้อมูลที่จำเป็นในการทำกิจกรรมให้ความรู้เพื่อณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ งานเหล่านี้รวมถึงการจัดพิมพ์ข้อความต่างๆลงในสติ๊กเกอร์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบโฆษณา การบันทึกเสียงลงเทป คาสเซต การบันทึกภาพลงเทปวิดีโอ การเลือกชุดสไลด์ สำหรับการผลิตสื่อทัศนูปกรณ์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ในทางโครงการได้ใช้นโยบายคัดเลือกสื่อรูปแบบต่างๆที่หน่วยงานอื่นๆ ผลิตและนำออกใช้แล้วในท้องที่ต่างๆ และให้ความอนุเคราะห์กับโครงการนำมาใช้ต่อ แต่ได้ดัดแปลงให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ และสื่อบางประเภทก็ได้ผลิตใหม่ เพิ่มเติมเพื่อใช้ประโยชน์ในโครงการ

ในกลางเดือนมิถุนายน ได้มีการอบรมเพิ่มเติมกับเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรคให้เข้าใจในวิธีการใช้สื่อ คู่มือในการอบรม และการดำเนินกิจกรรมต่างๆตามขั้นตอนอีกครั้งก่อนจะเริ่มดำเนินงานในต้นเดือนกรกฎาคม 2537

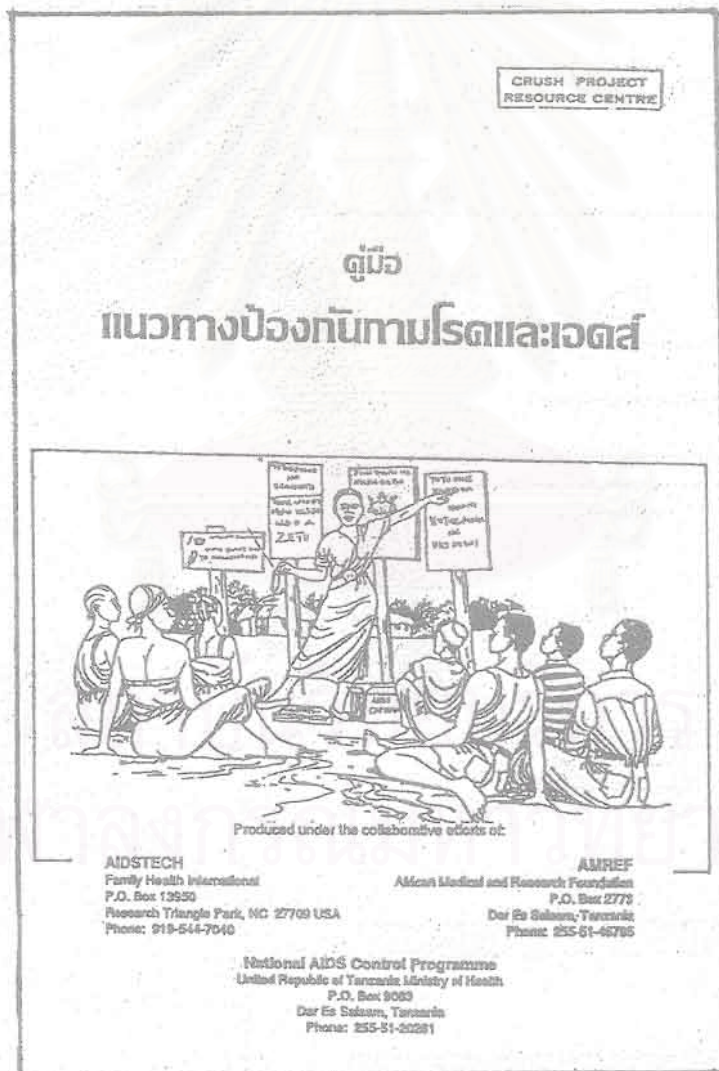
ประเภทของสื่อทัศนูปกรณ์และเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิตใช้ในโครงการ:

สื่อทัศนูปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์และคู่มือต่างๆที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมการให้ความรู้ของโครงการ มีดังนี้

1) คู่มือ การทำงานกับสตรีขายบริการทางเพศในการป้องกันโรคเอดส์ แพลและดัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ท้องถิ่น จาก เอกสารชื่อ AIDS Prevention: A Guide for Working with Commercial Sex Workers: Experience from Calabar, Nigeria ผลิตโดย Cross River State AIDS Committee, Calabar, Nigeria และ AIDSTECH/FHI, U.S.A. คู่มือนี้มีเนื้อหาให้ความรู้และกลยุทธ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับสตรีขายบริการทางเพศและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในวงการธุรกิจนี้ เช่น ผู้จัดการ ผู้ดูแล เจ้าของสถานบริการ ฯลฯ

2) คู่มือ แนวทางป้องกันกามโรคและเอดส์ แปลและดัดแปลง เนื้อหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตั้งต้นจากเอกสารชื่อ Manual on STD and AIDS Prevention ผลิตโดย National AIDS Control Programme, องค์การ AMREF แห่ง Tanzania และ AIDSTECH/FHI สำหรับเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมสตรีขายบริการ ที่ถูกคัดเลือกมาเป็นตัวแทน (Peer leaders/educators) เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดต่อบริษัทเพื่อนสตรีขายบริการในที่ทำงานเดียวกัน ภาพและเนื้อหาบางส่วนจากคู่มือในการอบรมนี้ ถูกคัดเลือกออกมาเป็นแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรม

3) คู่มือที่ใช้ในการอบรม Peer leaders อีกชุดหนึ่ง คือ รูปแบบการให้สุขศึกษาต่อการป้องกันกามโรคของหญิงอาชีพพิเศษ ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยร้อยโท แพทย์หญิงสุนิดา อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายภรต โทนแก้ว คู่มือนี้ถูกพัฒนาขึ้นและนำไปใช้ในการอบรมสตรีขายบริการทางเพศ และผ่านการวัดผลมาแล้ว ทางโครงการจึงได้ขอยืมเนื้อหาบางส่วน (โดยเฉพาะใน ส่วนความรู้เรื่องกามโรค) มาประกอบในการอบรมครั้งนี้

การศึกษารูปแบบการให้สุขศึกษาต่อการป้องกันกามโรค
ของหญิงอาชีพพิเศษ ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

THE STUDY MODEL OF HEALTH EDUCATION
ON PREVENTION SEXUALLY TRANSMITTED
DISEASES OF PROSTITUTES, BETONG DISTRICT,
YALA PROVINCE

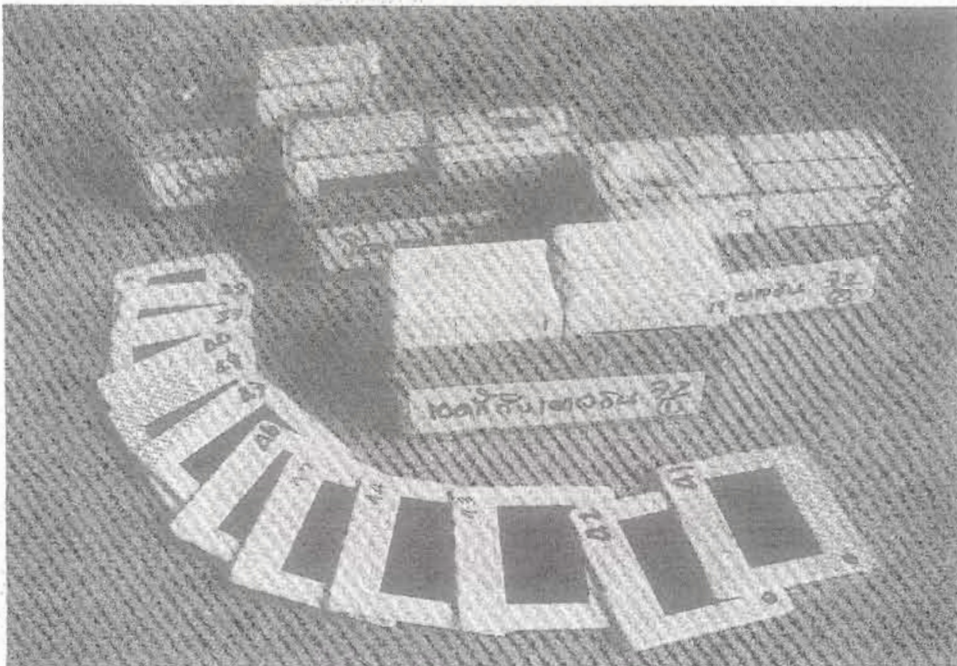
ร้อยโทสุนิดา อิศรางกูร ณ อยุธยา
ภรต โทนแก้ว

โรงพยาบาลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

พ.ศ. 2531

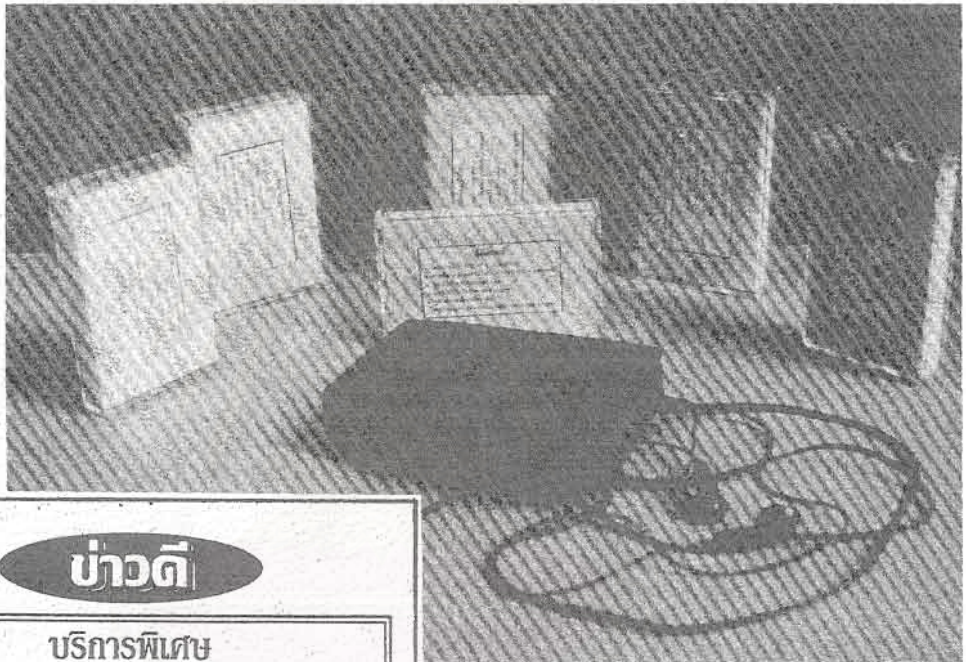

4) แผ่นสไลด์ประกอบเทปคำบรรยายเกี่ยวกับกามโรค และโรคเอดส์ ใช้เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งในการอบรม Peer leaders มีด้วยกัน 3 ชุด คือ โรคเอดส์ เอดส์กับเยาวชนและภัยเอดส์ เพศหญิงป้องกันได้ ชุดสไลด์เหล่านี้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากร จะคัดเลือกเนื้อหาตามความเหมาะสมของ เวลาและกลุ่มผู้เข้าอบรม

5) ใบโฆษณาเกี่ยวกับบริการของหน่วยกามโรค ในการให้ยืมเทปพร้อมเครื่องเล่น (walkman cassette player) เพื่อรับฟังเพลงประกอบข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การติดต่อ และการป้องกันตัว

เทปคาสเซตจำนวน 6 ชุด (ชุดละ 100 สำเนา) ได้รับความอนุเคราะห์ในการผลิตจากกองสุศึกษา สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 1) ชีวิตติดเอดส์ 2) ฟังไว้ไกลเอดส์ 1 3) ฟังไว้ไกลเอดส์ 2 4) โปรดจงเห็นใจ 5) ถาม-ตอบเอดส์ และ 6) สู้ภัยเอดส์

ข่าวดี

บริการพิเศษ
จากหน่วยงานกามโรคสุโขทัย-สก

หากท่านต้องการ

ฟังเพลงไพเราะ ตามสมัยนิยม

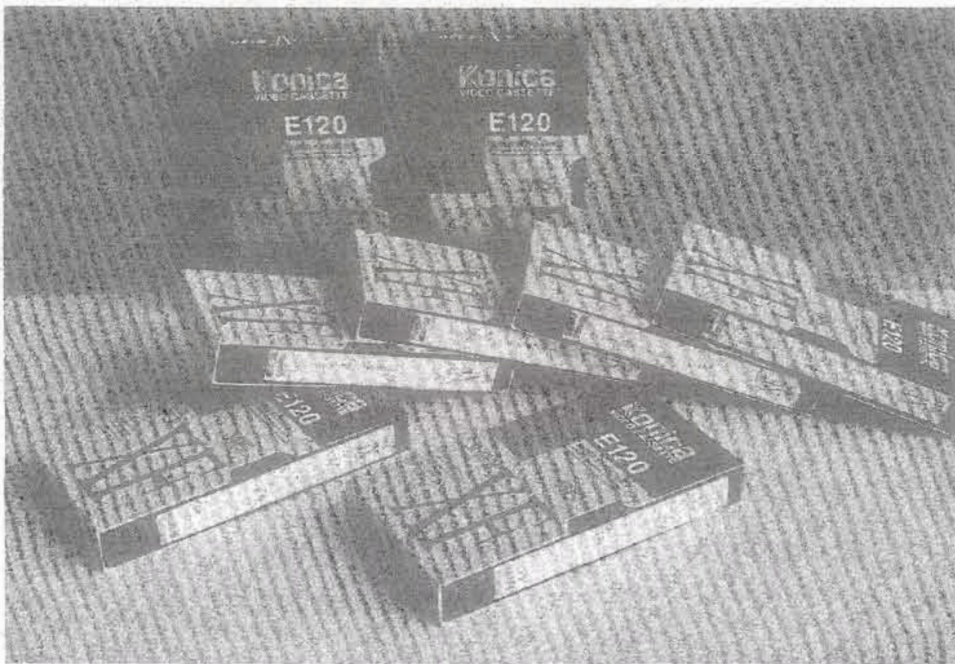
เรียนรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

อยากรู้ว่าเอดส์ ติดต่อกันอย่างไร

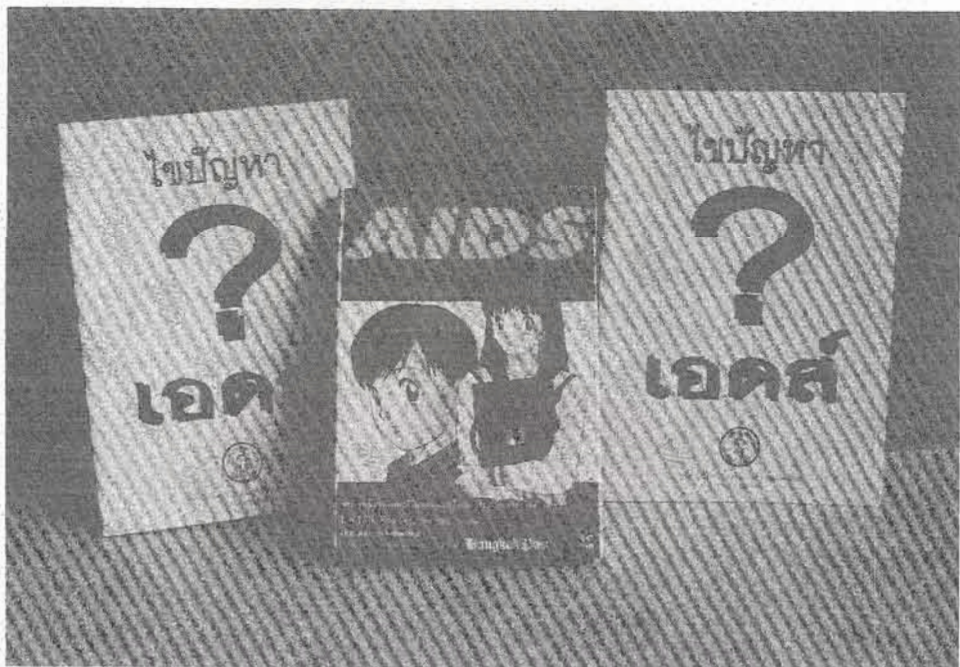
อยากรู้วิธีป้องกันไม่ให้ติดเอดส์

เอดส์.... หหมดไปได้ หากพร้อมใจช่วยป้องกัน

6) วิดีโอเทป จำนวน 14 ม้วน บันทึก ภาพยนตร์ ชุดยาว ละครสั้น การ์ตูน สปอต สารคดี ฯลฯ ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกันตัว ผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยฯ ผลิตโดยกอง สุขศึกษา สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข วิดีโอทั้ง 14 ชุด จะถูกนำมาผลิตเปลี่ยน ฉาย กับเครื่อง เล่น และตู้โทรทัศน์ ที่ทางโครงการจัดอุปกรณ์ติดตั้งไว้ให้ ที่หน่วยกามโรค เพื่อให้ความรู้และความ บันเทิงแก่สตรีชายบริการ ที่เข้ามาใช้บริการตรวจสุขภาพประจำอาทิตย์ ขณะรอผลการตรวจร่างกาย วิดีโอพิเศษอีกชุดหนึ่งที่จัดทำในรูปสปอตสารคดี 5 นาทีเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันตัว ได้แจกจ่ายไปตามโรงแรมที่มีระบบส่งภาพยนตร์วิดีโอตามห้องพักของแขก เพื่อฉายแพร่ภาพก่อนการฉาย ภาพยนตร์เรื่องยาว

7) เอกสารสิ่งพิมพ์ 2 เล่ม คือ **ไขปัญหา....เอตส์** จัดพิมพ์โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและควบคุมโรคเอตส์ กรุงเทพมหานคร มีข้อมูลในลักษณะคำถาม-คำตอบ ไขข้อข้องใจเกี่ยวกับเอตส์ และหนังสือการ์ตูน "**เอตส์: บันทึกหน้าหนึ่งแห่งชีวิต**" ผลิตโดย Post Comics ในเครือหนังสือพิมพ์ Bangkok Post โครงการได้จัดทำไว้ให้เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่ทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยกามโรค และสตรีขายบริการ ได้หมุนเวียนอ่านเพิ่มเติมข้อมูลทั้งเนื้อหาที่เป็นวิชาการและความบันเทิง

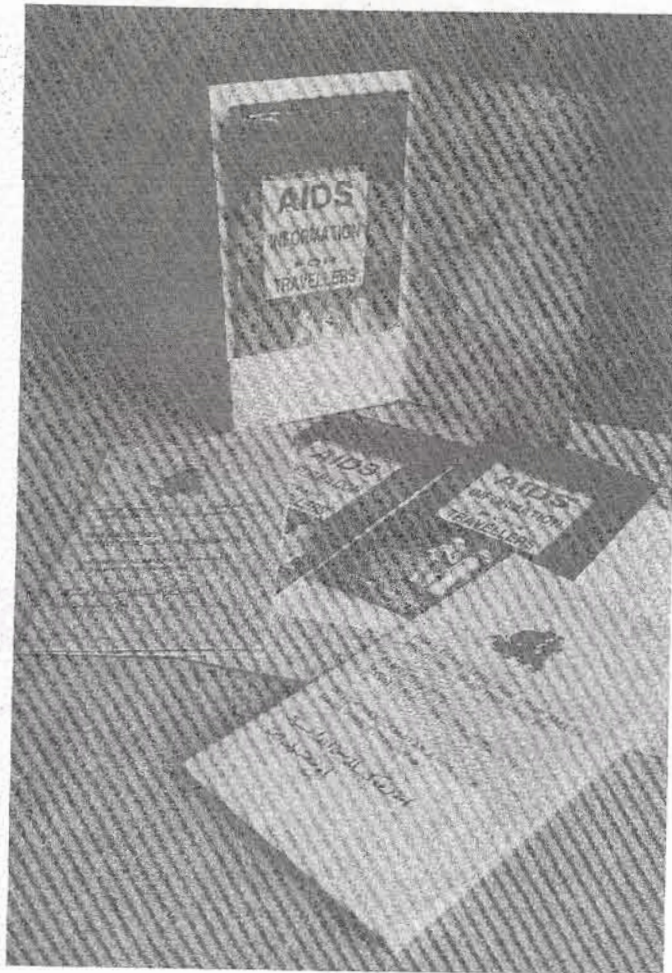
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘) นอกจากนี้ทางโครงการยังใช้ประโยชน์จากเอกสารสิ่งพิมพ์อีกมากมายที่จัดพิมพ์โดยหลายหน่วยงานในประเทศไทย แจกจ่ายเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นกลุ่มประชากรเป้าหมายให้เกิดความตระหนักถึงภัยของโรคเอดส์รวมทั้งไว้แจกจ่ายแก่สตรีขายบริการ ในเวลาที่เจ้าหน้าที่หน่วยออกเยี่ยมเยียนตามสถานบริการ นอกจากนี้ ยังมีโปสเตอร์สวยงามขนาดใหญ่แจกจ่ายไปตามสถานบริการ เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจทั้งผู้ให้และผู้รับบริการทางเพศ และเรียกร้องให้เกิดความร่วมมือจากเจ้าของสถานบริการ

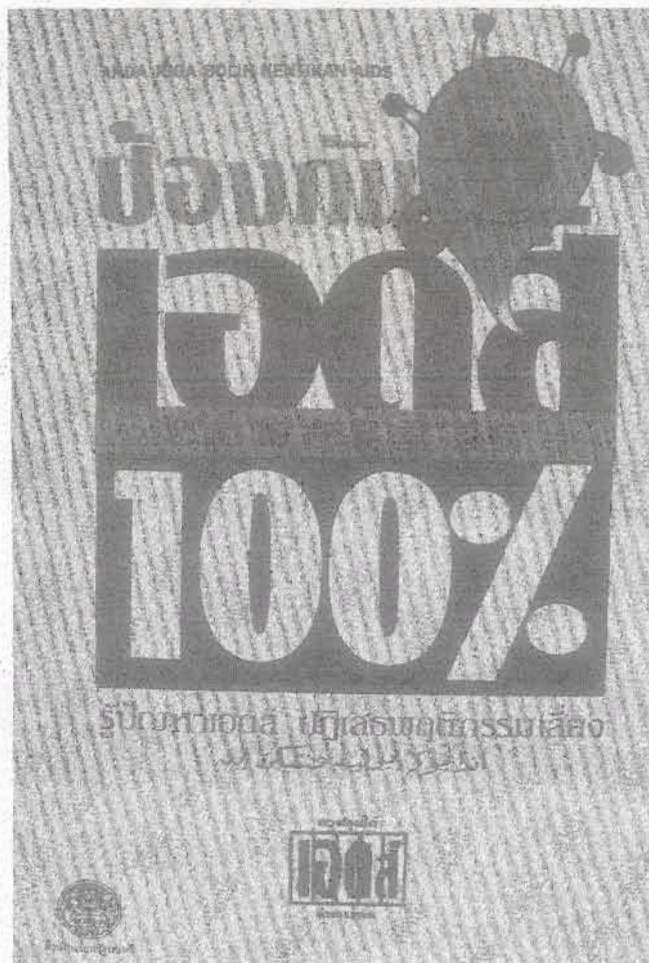

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9) นอกเหนือจากการจัดให้มีการฉายวิดีโอ สไลด์ สารคดี 5 นาที เกี่ยวกับเอดส์และการป้องกันตัวในห้องพักของโรงแรมแล้ว อีกมาตรการหนึ่งที่ทางโครงการพยายามเข้าถึงลูกค้าโดยไม่โจ่งแจ้งนัก คือการจัดพิมพ์ซองเอกสารจำนวนประมาณ 3,000 ซอง หน้าปกมีข้อความ "นักท่องเที่ยวที่รัก..... เพื่อความปลอดภัยของท่าน และของเราโปรดอ่านเอกสารนี้" ภายในซองมีเอกสารแผ่นพับ "ข้อมูลเกี่ยวกับเอดส์ สำหรับนักท่องเที่ยว" แปล 3 ภาษา (อังกฤษ จีน และรูมาไนท์) อีกด้านหนึ่งในซองเอกสาร จะมีซองบรรจุถุงยางอนามัยติดไว้เพื่อลูกค้าจะได้อ่านเอกสารและหยิบถุงยางอนามัยใช้โดยไม่ต้องร้องขอ ทางโครงการได้ขอความร่วมมือจากทางโรงแรมจัดวางซองบรรจุแผ่นพับและถุงยางอนามัยไว้ในห้องพักในที่ที่ลูกค้าจะมองเห็นหรือหยิบใช้ได้ง่าย

10) ดังได้กล่าวแล้วว่า ในเขตพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก มีกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการทางเพศพูดภาษาหลากหลาย ได้แก่ ไทย จีน มาเลย์ รูมาไนท์ และภาษาอังกฤษ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่จะให้สื่อถึงกลุ่มลูกค้าต่างภาษา จึงต้องแปลออกเป็นภาษาเหล่านั้น โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ จัดพิมพ์และแจกจ่าย โดยสำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีข้อความภาษาไทย "ป้องกันเอดส์ 100% รัฐบาลเอดส์ปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยง" ทางสำนักงานฯ ได้อนุเคราะห์แก่ทางโครงการนำมาใช้ ซึ่งทางโครงการได้ใช้สติ๊กเกอร์ 3 ภาษา (มาเลย์ จีน และรูมาไนท์) มีข้อความว่า "คุณมีส่วนช่วยหยุดยั้งเอดส์ได้" ติดเพิ่มเติมในโปสเตอร์จำนวน 200 ชุด และแจกจ่ายไปเพื่อติดตั้งตามจุดต่างๆของโรงแรม สถานบันเทิง สถานบริการทางเพศ เพื่อติดไว้ใหม่ที่ต่างๆของสถานที่นั้นๆ

11) นอกจากโปสเตอร์ขนาดใหญ่ที่กล่าวแล้ว ทางโครงการยังได้จัดพิมพ์สติ๊กเกอร์ขนาดเล็กแจกจ่ายเพิ่มเติมไปอีกประมาณ 4,500 ชุด เพื่อทางสถานบริการ โรงแรม ฯลฯ นำไปติดไว้ในที่ต่างๆที่เหมาะสม และมองเห็นได้ง่าย สติ๊กเกอร์นี้มีคำแปลออกเป็น 3 ภาษา ภาษาละ 3 ข้อความที่แตกต่างกันคือ

ทุกคนร่วมใจกันต้านเอดส์
การป้องกันเอดส์...ขึ้นอยู่กับเรา
ทั้งคุณและฉันไม่ต้องการเอดส์

کیت سہوا بولیہ بسی اید

ทุกคนร่วมใจกันต้านเอดส์

All against AIDS

預防愛滋病在乎自己。

การป้องกันเอดส์ขึ้นอยู่กับเรา

Preventing AIDS is our choice

ANDA DAN KAMI TAK MAHUKAN AIDS

DAN BENCI KEPADA NYA

ทั้งคุณและฉันไม่ต้องการเอดส์

You and me don't want AIDS

4: การดำ เนินกิจกรรม และปัญหา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ และปัญหา:

ตลอดช่วงเวลา 3 เดือนของการดำเนินงานในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก เจ้าหน้าที่จะบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากแต่ละกิจกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตามงานและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ (ดูแบบฟอร์มบันทึกการปฏิบัติงานท้ายบท)

การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มที่ 1:

ก. การให้ความรู้และการอบรม (Peer leaders/educators training) เริ่มต้นตั้งแต่เดือนมิถุนายนโดยเจ้าหน้าที่หน่วยจัดการประชุมพบปะขอความร่วมมือ จากเจ้าของสถานบริการ รวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกสตรีขายบริการที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือผู้นำกลุ่ม* เข้ารับการอบรม จากสถานบริการทุกประเภทที่มีอยู่ในอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 91 แห่ง เจ้าหน้าที่หน่วยผู้มา ร้อยละ 50 ได้สถานบริการ 46 แห่ง (23 แห่งเป็นสำนักบริการ ที่เหลือเป็นสถานบริการประเภท อื่นๆ) แล้วเลือกสตรีตัวแทนจากสถานบริการแต่ละ 2 คน ได้จำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 90 คน

การอบรม Peer leaders ครั้งแรกใช้เวลา 2 วัน คือ 13-14 กรกฎาคม 2537 โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมวันละ 45 คน ในการอบรมใช้คู่มือ/แบบฝึกหัด/สไลด์/แผ่นใส ประกอบ การบรรยาย (กล่าวแล้วในส่วนที่ 3)

หลังการอบรมครั้งแรกเสร็จสิ้นไป 2 วัน ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2537 โสภณีเด็กวัย 16 ปี นำตัวตายบนสถานีตำรวจอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หลังจากหนีออกจากช่องในเขต ปาดังเบซาร์ และเข้าขอความช่วยเหลือจากตำรวจให้ส่งตัวกลับบ้าน เหตุการณ์นี้ทำให้ทางรัฐบาล โดยกรมตำรวจจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปราบโสภณีและการล่อลวงเด็กเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2537 ใน 10 จังหวัดภาคเหนือและภาคใต้ อำเภอสุโขทัย-ลก ตกเป็นพื้นที่การปฏิบัติการครั้งนี้ด้วย ในช่วงระหว่างกรกฎาคม-กันยายน มีสถิติการจับกุมโสภณี 7 ครั้ง มีสตรีขายบริการถูกจับกุม 27 คน ไม่ปรากฏว่ามีโสภณีเด็กในกลุ่มนี้ การปฏิบัติการปราบปรามครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการ

* ใช้วิธีการสัมภาษณ์ พูดคุยและสังเกตการณ์ ดูบุคลิกภาพของสตรีที่คาดว่าจะทำหน้าที่ เป็นผู้สื่อข่าวสาร ถ่ายทอดข้อมูล อธิบายความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนในที่ทำงาน มีความสนใจ เรื่องสุขภาพ อ่านออกเขียนได้ และที่สำคัญคือยินดีให้ความร่วมมือที่จะเข้ารับการอบรมได้

ให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆของโครงการอย่างมาก เพราะสตรีชายบริการไม่กล้าเข้าไปรับการตรวจร่างกายเช่นที่เคยปฏิบัติ รวมทั้งมีผลกระทบต่อโครงการอบรม Peer leaders ที่กำหนดไว้เดิมด้วย ทำให้ต้องเลื่อนการอบรมครั้งที่ 2 ออกไปจนถึงเดือนกันยายน 2537 เมื่อสถานการณ์ต่างๆคืนเข้าสู่ภาวะ "ปกติ" จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ก่อนการอบรมครั้งที่ 2 พบว่าจากจำนวนสตรี 90 คน ที่เข้าอบรมครั้งแรกเหลืออยู่เพียง 43 คน ด้วยเหตุผลนานาประการ อาทิ กลับบ้าน ออกจากพื้นที่ เปลี่ยนที่ทำงาน สถานบริการปิด ถูกจับกุม และไม่ปรากฏตัว จึงได้คัดเลือกสตรีเพิ่มเติมอีก 47 คน และแบ่งการอบรมออกเป็น 3 วันๆละ 30 คน ในระหว่างวันที่ 13, 14 และ 15 กันยายน 2537

นอกจากการอบรมเป็นกลุ่ม ดังที่กำหนดไว้ 2 ครั้งแล้ว เจ้าหน้าที่ของหน่วยยังได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งในการสัมภาษณ์สตรีในกลุ่ม "Peer leaders" แต่ละคนตามแต่โอกาส เพื่อประเมินผลการทำงาน และเพื่อทราบสถานการณ์ "การถ่ายทอดความรู้" ในที่ทำงานอีกด้วย รวมทั้งการใช้ดูยางอนามัยภายในสถานบริการ

จากการประเมินผลการอบรมครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม พบว่าทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ประสบความยุ่งยาก และบรรยากาศในการอบรมไม่สู้จะราบรื่นนัก ทั้งนี้เนื่องจากวิทยากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วย แม้จะเคยทำการอบรมในลักษณะเดียวกันนี้มาหลายครั้งแล้ว เมื่อต้องใช้คู่มือที่ทางโครงการจัดไว้ให้ และต้องการปฏิบัติตามคำสั่งในคู่มืออย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดความรู้สึกไม่คล่องตัวและสื่อสารได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนผู้เข้ารับการอบรม เมื่อได้รับการร้องขอให้ลองทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความเข้าใจ ในช่วงท้ายของการอบรมทำให้เกิดความรู้สึกเครียดและอึดอัด มีความรู้สึกคล้ายกับการต้องตอบข้อสอบในห้องเรียน อีกทั้งผู้เข้ารับการอบรมจำนวนหนึ่งที่เขียนหนังสือไม่คล่อง หรือเขียนได้ไม่ดีนัก เกิดความไม่สบายใจ ดังนั้นจากการประเมินสถานการณ์ครั้งแรก ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ทั้งการอบรม และการประเมินผล โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมให้มีขนาดเล็กลง ใช้วิธีการพูดคุยมากกว่าการบรรยาย ให้มีการถาม-ตอบคำถามด้วยวาจา ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการอบรมดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการซักถามข้อข้องใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ผู้เข้ารับการอบรมมักจะใช้วิธีเขียนใส่กระดาษถามเพราะอายเพื่อนหรือกลัวผิด ตัวอย่างคำถามที่น่าสนใจมีหลายข้อ ดังรายละเอียดแนบในท้ายบท

โดยสรุป การอบรม Peer leaders ทั้ง 2 ครั้ง มีปัญหาหลายประการพอจะประมวลได้ ดังนี้

- 1) การสูญเสียผู้ถูกคัดเลือกเข้าโครงการอบรมรอบแรกครึ่งหนึ่ง ด้วยสาเหตุต่างๆ ส่งผลกระทบต่อการทำงานของโครงการ และการให้ความรู้ขาดความต่อเนื่อง

2) กระบวนการและวิธีการถ่ายทอด รวมทั้งการรับรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ยังมีปัญหาอยู่ในระดับหนึ่ง ผู้เข้าอบรมเห็นว่าเนื้อหาเป็นวิชาการมากเกินไป

3) สถานที่อบรมคับแคบ เพราะจัดให้มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มมากเกินไป ห้องอบรม อากาศอบอ้าว ทำให้ขาดความสนใจ

4) การจัดอบรมมักดำเนินการในช่วงเช้า ผู้เข้ารับการอบรมจำนวนหนึ่ง เพิ่งเสร็จงานจากการให้บริการลูกค้า ไม่ได้พักผ่อนเต็มที่ก่อนเข้าร่วมการอบรม

5) แม้ว่าทางหน่วยงานโรคงจะได้อำนาจใช้วิธีการต่างๆ คัดเลือกสตรีตัวแทนที่มีความเหมาะสมเข้ารับการอบรม ก็ยังมีผู้เข้ารับการอบรมส่วนหนึ่งถูกกำหนดตัวให้มาร่วมกิจกรรม โดยเจ้าของสถานบริการส่งมาแทนผู้ที่ถูกคัดเลือกไว้

6) ผู้เข้ารับการอบรมส่วนหนึ่ง ผ่านการอบรมในลักษณะเดียวกันหรือเรื่องเดียวกันนี้หลายครั้ง ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียนรู้ หรือไม่อยากจะขึ้นอีก

7) ผู้เข้ารับการอบรมหลายคน มีความเห็นว่า การอบรมแต่ละครั้ง ใช้เวลานานเกินไป ทำให้รู้สึกว่ เสียเวลาในการทำงาน (การรับแขก)

8) ผู้เข้ารับการอบรมบางคนไม่มั่นใจในตนเอง เมื่อต้องการถามปัญหาในระหว่างการอบรม เกรงเพื่อนหัวเราะเยาะ หลายคนเกิดความไม่กล้าสอนเพื่อน

9) ผู้เข้ารับการอบรมมีพื้นฐานที่มาและระดับความรู้ แตกต่างกันอย่างกว้างมาก (เช่นจบการศึกษาต่ำกว่าประถม 4 - ชั้นมัธยม) ทำให้เกิดความยากในการถ่ายทอดความรู้ และการเรียนรู้

ข. การออกเยี่ยมสตรีขายบริการตามสถานบริการ*

หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมทั้ง 2 ครั้งแล้ว เจ้าหน้าที่หน่วยงานโรคงยังได้มีแผนงานออกเยี่ยม ติดตามงานตามสถานบริการต่างๆ เป็นประจำทุกอาทิตย์ เพื่อพูดคุยกับสตรีขายบริการทั้งกลุ่มที่ได้เข้ารับการอบรม และคนอื่นๆ ที่มิได้เข้ารับการอบรม เพื่อประเมินผลการถ่ายทอดข้อมูลและความรู้ระหว่างกันจากสตรีที่เข้าอบรมและเพื่อนในที่ทำงานเดียวกัน รวมทั้งเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และสตรีขายบริการ จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนี้ ทำให้ได้ทราบปัญหาที่

* การออกเยี่ยมสถานบริการเพื่อการพบปะพูดคุยนั้นได้เริ่มทำมาตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายนก่อนเริ่มโครงการ ด้วยจุดประสงค์เพื่อเตรียมชุมชนก่อนการอบรม พบปะเจ้าของและสตรีขายบริการ

เกิดขึ้น กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้มักจะอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่สนิทสนมกัน เพื่อนที่มา จากภาคเดียวกัน หรือเพื่อนที่เข้ามาทำงานรุ่นเดียวกัน (รุ่นเก่า-ใหม่) เหล่านี้ ทำให้การถ่ายทอด ข้อมูลข้ามกลุ่มเกิดขึ้นค่อนข้างยาก ทำให้ความหมายและเป้าประสงค์ของการอบรมนี้ ไม่ได้การตอบสนอง เท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการออกเยี่ยมบ้านดังกล่าว มักประสบปัญหา คือ จะพบกับสตรี ในสถานบริการจำนวนไม่มากนัก เพราะลูกค้ามักรับตัวออกไปเที่ยวนอกสถานบริการและหลายครั้งมี ลูกค้าแวะมาเลือกตัวสตรีในสถานบริการ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ และสตรี ทางออกที่เลือกปฏิบัติก็คือ มีการพูดคุยกับสตรีเป็นรายบุคคล เมื่อแวะมาใช้บริการที่หน่วย กามโรคและถือโอกาสให้สุศึกษาเป็นรายบุคคลด้วย

ค. การประชุมพบปะเจ้าของ/ผู้ดูแลสถานบริการ:

ทางหน่วยฯ ได้จัดการประชุมพบปะเป็นระยะๆ กับเจ้าของสถานบริการ ในรูปแบบต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อบอกกล่าว การทำกิจกรรมประเภทต่างๆ และขอความร่วมมือกันในการทำ กิจกรรมเหล่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ในการประชุมหลายครั้ง เจ้าของกิจการไม่มาร่วมประชุมเอง แต่จะส่งตัวแทนซึ่งไม่กล้าออกความเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่กล้ารับนโยบายการดำเนินงานที่ตกลง กันในที่ประชุมไปปฏิบัติ นอกจากนี้เจ้าของสถานบริการหลายแห่ง มักจะไม่เต็มใจให้สตรีในสังกัด ของตนเข้าร่วมกิจกรรม เพราะจัดบ่อยเกินไป ทำให้เสียเวลาในการทำงาน คือการบริการลูกค้า สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นอุปสรรคไม่น้อยในการทำงานของโครงการ

การดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่ 2:

ก. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ (audio-visual materials)

1. จากการที่โครงการได้จัดทำเทปเพลงและข้อมูลเกี่ยวกับเอดส์ และการป้องกัน 6 ชุด (600 ม้วน) พร้อมกับจัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่น (walkman cassette player) จำนวน 100 เครื่อง (ใช้แบตเตอรี่แบบ rechargeable จำนวน 200 ตัว เพื่อประหยัดงบประมาณ) ให้ สตรีขายบริการยืมไปฟังยามว่างจากการทำงานนั้น จากเดือนกรกฎาคม-ปลายเดือนตุลาคม 2537 มีรายงานการยืมเทปเพลงประมาณ 250 ครั้ง และอุปกรณ์เครื่องเล่น 150 ครั้ง โดยแต่ละครั้ง ทางหน่วยจะให้ผู้ยืมลงชื่อรับผิดชอบที่จะนำอุปกรณ์มาคืน การยืมแต่ละครั้งใช้เวลา 1 อาทิตย์ เพื่อ ส่งเสริมให้มีการยืมหมุนเวียนกันฟังในกลุ่มสตรีขายบริการในสถานที่ทำงานเดียวกัน จึงมีอาจประเมิน

ได้ว่า ในข้อเท็จจริงแล้วมีผู้รับฟังเทปข้อมูลของโครงการจำนวนเท่าใด และในช่วงหลังของการดำเนินงานสตรีชายบริการจะขออิมเฉพาะตัวเทป แต่ใช้อุปกรณ์เครื่องเล่นของตนเองมากกว่า ด้วยเหตุที่ว่าเมื่อเข้าเดือนที่ 4 อุปกรณ์เครื่องเล่นจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะหูฟังผ่านการเปลี่ยนมือผู้ใช้มากเกิด การชำรุดเสียหาย ทำให้ฟังไม่ชัดเจน และผู้ข้อมต้องรับผิดชอบดูแลอุปกรณ์ ทำให้เกิดความไม่สะดวก จากการประเมินผลโดยการพูดคุยกับสตรีแต่ละคนที่เข้ามาตรวจร่างกายพบว่า ส่วนใหญ่ขอที่มบริการให้ความรู้ในรูปแบบนี้ เพราะ "ไม่เสียเวลา/ได้ความรู้/มีเพลงฟังไม่เบื่อ/มีประโยชน์/แนะนำให้เพื่อนมาข้อมต่อ/ต้องการได้เทปไว้เป็นของตัวเอง ฯลฯ ผู้ข้อมเทปข้อมูลบางคนได้แสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจผ่านทางเจ้าหน้าที่หน่วยระบุว่าต้องการฟังข้อมูล และเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากขึ้นกว่าที่มีในเทป ซึ่งมีเพลงแทรกค่อนข้างมากไป

2. สำหรับวิดีโอเทป ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ได้เปิดให้ดูที่หน่วยกามโรคเมื่อสตรีมารับบริการตรวจร่างกาย และรอรับผลเป็นประจำทุกอาทิตย์นั้น ได้รับความสนใจจากผู้บริการพอสมควร เพราะเป็นอุปกรณ์ชิ้นใหม่ที่ได้รับการติดตั้งขึ้นในหน่วยกามโรค แต่ปัญหาในการให้ความรู้จากทัศนูปกรณ์ประเภทนี้มีหลายประการ เช่น การตรวจร่างกาย และรอรับผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการใช้เวลาไม่นานนัก ประกอบกับสตรีส่วนใหญ่จากสถานบริการเดียวกัน มักมาและกลับเป็นกลุ่มพร้อมกัน จึงไม่มีเวลาดูรายการตามที่สนใจได้ทันพอ แต่ปรากฏว่าวิดีโอเทปเหล่านี้ได้รับความสนใจจากสตรี และเจ้าของสถานบริการหลายแห่งขออิมตัวเทปโดยเฉพาะภาพยนตร์เรื่องยาวไปเปิดให้พนักงานดูในสถานบริการ ซึ่งทำให้ไม่เสียเวลาในการทำงานพร้อมกับได้เรียนรู้ และได้ความบันเทิงไปพร้อมกัน มีสตรีบางรายรายงานว่า ขออิมเทปเหล่านี้ไปดูที่บ้าน พร้อมกับสามีและลูก ซึ่งพบว่าได้เรียนรู้ทั้งครอบครัว นอกจากบริการเปิดวิดีโอแล้ว เจ้าหน้าที่หน่วยยังได้จัดให้มีรายการ 'เสียงตามสาย' ให้ความรู้ภายในหน่วยกามโรค ขณะที่สตรีนั่งรอรับผลการตรวจด้วย

3. ส่วนวิดีโอเทปบันทึกสเปดสารคดี 5 นาทีเกี่ยวกับโรคเอดส์ และกามโรคกับการป้องกันตัว เพื่อฉายก่อนภาพยนตร์เรื่องยาวที่ได้แจกจ่ายไปตามโรงแรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง จำนวน 21 แห่ง ที่มีระบบส่งวิดีโอไปยังห้องพัก การประเมินผลการทำกิจกรรมโดยการสอบถามจากเจ้าของสถานบริการและโรงแรมต่างๆเหล่านั้น พบว่า มีสถานบริการ 12 แห่งที่เปิดวิดีโอชุดนี้เป็นประจำ โดยจะเปิดเป็นช่วงเวลา (เช้า/เย็น/หลัง 4 ทุ่ม/หรือช่วงที่มีแขกเข้าพักเป็นจำนวนมาก) อีก 7 แห่ง รายงานว่า นานๆจึงจะเปิดให้แขกดู หรือได้เปิดเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เพราะแขกไม่ชอบต้องการจะดูภาพยนตร์อื่นมากกว่า หรือพบว่า แขกไม่สนใจที่จะดู ส่วนสถานบริการที่เหลือไม่มีรายงานว่าได้เปิดหรือไม่ ทั้งนี้เพราะเป็นโรงแรมหรือบังกาโลขนาดเล็กที่ให้บริการเช่าห้องมากกว่าจะทำกิจการเอง

3. การดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่ 3:

ก. การใช้สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ (printed materials)

1. ในช่วงแรกของโครงการ ของเอกสารบรรจุแผ่นพับข้อมูล 3 ภาษาให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว (ลูกค้า) เกี่ยวกับเอตส์และการป้องกัน กับของบรรจุถุงยางอนามัย จำนวน 1,300 ชุด ได้ถูกแจกจ่ายไปตามห้องพักรวมขนาดใหญ่ 10 แห่ง ระยะต่อมาของเอกสารชนิดเดียวกันนี้อีกประมาณ 2,000 ชุด ได้แจกจ่ายเพิ่มเติมไปอีก จากการสอบถามและเก็บข้อมูลจากสถานที่เหล่านี้พบว่าของเอกสารพร้อมกับถุงยางอนามัยซึ่งทางโรงแรมจัดวางไว้ให้ มีผู้หยิบถุงยางอนามัยไปใช้เป็นประจำ ทำให้ทางโรงแรมต้องมาขอรับถุงยางอนามัยเพิ่มจากหน่วยกามโรค ส่วนของเอกสารที่มีข้อมูลเกี่ยวกับเอตส์นั้นลูกค้าจะหยิบติดมือไปด้วยจำนวนไม่น้อย แต่มีลูกค้าจำนวนหนึ่งไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัยที่จัดให้โดยหน่วยกามโรค แต่จะยอมซื้อถุงยางที่จำหน่ายโดยสถานบริการ ถุงละ 20 บาท

2. สำหรับสติ๊กเกอร์ที่จัดพิมพ์ไว้ 3 ข้อความ 3 ภาษา จำนวนประมาณ 4,500 ชุด และโปสเตอร์ขนาดใหญ่ 200 ชุดที่ทางโครงการได้ทำความตกลงในช่วงแรกเริ่มที่จะให้ทางโรงแรมและสถานบริการติดเอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านี้ในที่ๆเห็นได้ง่าย เช่น ในห้องโถง โรงแรม ลิฟท์ สถานที่รับแขกของสำนักบริการ เคาน์เตอร์ลงทะเบียนแขกเข้าพัก ฝาท่อน้ำ หรือลูกบิดประตูนั้น ปรากฏว่า จากการออกสำรวจสถานบริการและโรงแรมในช่วงการดำเนินงานของโครงการเกือบไม่พบว่าสถานบริการใดๆโดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ๆติดเอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านี้เลย ยกเว้นจะมีติดอยู่บ้างประปรายตามเคาน์เตอร์ ในห้องน้ำ ในมุมห้องที่ค่อนข้างมืดซิด ของสถานบริการขนาดเล็ก หรือสำนักบริการ ด้วยเหตุผลที่รวบรวมมาได้ อาทิ ไม่ต้องการให้ฝาท่อน้ำ หรือสถานที่เลอะเทอะด้วยสติ๊กเกอร์ หรือโปสเตอร์ แขกชอบขีดเขียนเพิ่มเติมเลอะเทอะ หรือติดให้แต่เพียงช่วงสั้นๆเมื่อมีโปสเตอร์อื่นก็จะเอาออกไป และที่สำคัญคือเกือบทุกสถานที่เกิดความเข้าใจว่าการรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอตส์ ด้วยการติดข้อความเหล่านี้ในสถานบริการทำให้เสียภาพพจน์และอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจการขายบริการของตนก็เป็นได้ ทางสถานบริการและโรงแรมจึงได้ใช้วิธีการแจกสติ๊กเกอร์แผ่นเล็กให้กับมือลูกค้าไป หรือวางแนบกับเอกสารอื่นๆในห้องพักรวมเหล่านี้ ทำให้การลงทุนและความพยายามในการเตรียมการพัฒนาสื่อในรูปแบบดังกล่าว ถูกจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มคนไม่มากนัก คือในกลุ่มลูกค้าที่ได้รับการแจกจ่ายสื่อชนิดนี้ไปเท่านั้น

3. เอกสารสิ่งพิมพ์อีก 2 เล่มที่นำมาใช้ในโครงการ เพื่อเป็นสื่อให้ความรู้กับสตรีขายบริการ คือการ์ตูนเรื่อง เอตส์: บันทึกหน้าหนึ่งของชีวิต จำนวน 20 เล่ม และเอกสารไขปัญหาเอตส์ นับว่าได้รับความนิยมอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเอกสารทั้งสองเล่มนี้มีผู้ลงชื่อขอขยืมอ่านเป็นจำนวน

มาก ซึ่งนับว่าน่าสนใจว่าสตรีชายบริการในเขตพื้นที่นี้ จำนวนไม่น้อยให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ และ
รับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับโรคเอดส์ และการป้องกันตัว จากเอกสารที่มีเนื้อหาทั้งที่เป็นวิชาการและที่เป็น
ความบันเทิงในรูปของการ์ตูน

4. เอกสารสิ่งพิมพ์อื่นๆจากหลายหน่วยงานที่แจกจ่ายให้อ่านเป็นระยะ ก็ได้รับการยอมรับ
รับในระดับหนึ่ง เพราะเอกสารเหล่านั้นได้แจกจ่ายมาเป็นระยะที่เวลานานพอควรสำหรับสตรีกลุ่มนี้

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าแผนงานเดิมของโครงการนั้นกำหนดให้มีเวลาดำเนินกิจกรรมต่างๆ
โดยประมาณเป็นระยะเวลา 3 เดือน คือระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม 2537 แต่เนื่องจากมีเหตุ
จำเป็น ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงักไปช่วงหนึ่ง ทางโครงการจึงได้ขยายเวลาการทำกิจกรรม
ออกไปอีกระยะหนึ่ง โดยให้เน้นหนักการออกเยี่ยมตามสถานบริการและการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ
มากกว่าการจัดอบรมเป็นกลุ่ม แล้วจึงได้ทำการประเมินผลในการสำรวจ (post-test) เมื่อกลาง
เดือนธันวาคม 2537

ตัวอย่างคำถามจากสตรีขายบริการในการอบรม

- ถ้าเราไม่รู้ตัวว่าเราเป็นโรคหนองในอยู่แล้ว เราไปสอดขยาแล้วสามารถถอดเชื้อหนองในออกมาได้บ้างหรือเปล่าคะ
- ผู้หญิงที่บริการเป็นประจำเดือน อยากทราบมาว่า ถ้าร่วมเพศทั้งๆที่มีเลือดจะมีอันตรายมั้ย ถ้าร่วมเพศแล้วไม่ได้ถุงยาง จะมีการติดเชื้อมั้ย แล้วจะมีอันตรายมั้ย ถ้าเราเลิกทำงานนี้แล้ว เราแก่ตัวไปแล้วจะเป็นโรคมั้ย ร่างกายเราจะมีโรคติดต่อมั้ย
- ฉันทำงานมา 10 กว่าปี ทำงานอย่างนี้ ทำไมไม่มีบุตรคะ?
- ถ้าแขกร่วมเพศอยู่ เกิดถุงยางแตก เรารีบไปล้างจะมีโอกาสติดเชื้อเอดส์มั้ย
- ผู้ที่ติดเชื้อ HIV จะมีทางรักษาหายไหม รักษาวิธีใด นานไหม
- เด็กทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากแม่ ถ้าไม่ได้รับการรักษาต่อไปถึงตาย
- ตรวจเลือดบวกแล้วปกติ ถ้าไปตรวจเอดส์มีสิทธิเป็นไหม
- อยากถามหม่อว่าการที่ให้เจาะเลือดทุกสามเดือนนั้น เพียงตรวจหาเชื้อซิฟิลิส แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าใครบ้างที่ติดเชื้อเอดส์ ทำไมไม่เจาะเลือดเอดส์เลย จะได้รู้ จะได้ไม่แพร่เชื้อไป
- ชักกระตุก แขนขาชา ปวดหัวทุกวัน จะเป็นเอดส์หรือเปล่า ถ้าเป็นแค่นี้ตายได้ไหม?
- หนองในเกิดจากความสกปรกหรือเปล่า?
- น้องขอให้ทางหน่วยงานโรคไปบอกเค้าแก่ทุกบ้าน บอกว่า ถ้าแขกไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย ขอให้เด็กทุกคนกลับบ้านซะแล้วเอาเงินคืนแขกไปเสีย ถ้าทำอย่างนี้ได้ พวกน้องทุกคนก็ไม่ต้องเสี่ยงกับการติดเชื้อเอดส์
- เคยบอกเจ้าของโรงแรมแล้วให้เขาตรวจบัตรที่ศูนย์กามโรคของเด็ก เขาบอกว่าไม่สนใจให้มีเงินจ่ายค่าห้องก็พอใจแล้ว เขียนมาบอกอยากให้คุณหมอมารับตัวไปตรวจเลือด เคยบอกให้มาที่ศูนย์แล้วเขาไม่ยอมมา คนที่ช็อกกั๊ง ตามตัวมีเม็ดใสๆขึ้นตามตัว แขนขา วันนั้นมาอบรมแล้วก็เลยเข้าใจแล้ว จึงเขียนจดหมายมาบอกคุณหมอ (จดหมายฉบับนี้ได้ส่งรายชื่อสตรีขายบริการ 6 คน ที่ทำงานในสถานบริการเดียวกัน แต่ไม่มาตรวจรักษา พร้อมทั้งระบุว่า 6 รายนี้ มีการสูดเฮโรอีนเป็นประจำ)

๕: บทส่งท้าย - ข้อคิด และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อคิดและข้อเสนอแนะที่ได้จากการดำเนินโครงการ:

การประเมินผลโครงการพัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เน้นหนักกิจกรรมการให้ความรู้โดยการใช้สื่อ ได้ทำไปเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2537 อันเป็นช่วงสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการ โดยการสัมภาษณ์สตรีขายบริการที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ขณะนั้น (post-test survey) ซึ่งจะได้้นำผลรายละเอียดเสนอในรายงานฉบับต่อไป

ในกระบวนการทำงานเพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือสตรีขายบริการทางเพศที่มีคุณลักษณะพิเศษหลายประการ อาทิ มีการเคลื่อนย้ายเชิงพื้นที่สูง มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการรับเชื้อจากผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย ขณะเดียวกัน ก็สามารถแพร่เชื้อไปยังประชากรกลุ่มอื่นได้มาก พฤติกรรมในการป้องกันตัวเองโดยการใช้ถุงยางอนามัยถูกกำหนดโดยทั้งตัวเอง และโดยผู้อื่น (เช่น ลูกค้า เจ้าของสถานบริการ ฯลฯ) เหล่านี้ มีปัญหาหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้องดังได้กล่าวรายละเอียดไปแล้ว (โดยเฉพาะในบทที่ 4) แต่ปัญหาเหล่านั้น แม้มีความยากเย็นในบางส่วน ก็อาจแก้ไขได้ โดยความร่วมมือจากทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในเครือข่ายการดำเนินธุรกิจบริการทางเพศ โดยการประสานงานกับนักวิจัยที่ศึกษางานของโครงการอยู่

จากการดำเนินงานของโครงการในครั้งนี้ มีข้อคิดและข้อเสนอแนะหลายประการที่นักวิจัยท่านอื่นจะได้นำไปพิจารณาประกอบการวางแผนทำงานในลักษณะเดียวกันนี้ในอนาคต

ประการแรก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ คือองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มประชากรเป้าหมาย การสร้างเสริมความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรสาธารณสุขเหล่านี้ที่มีต่อโครงการโดยการฝึกอบรมเพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ ที่นอกเหนือจากงานประจำในความรับผิดชอบ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น การได้ดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆ ก่อนการปฏิบัติงานจริง จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของโครงการได้เรียนรู้ และรวบรวมปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในโครงการอื่นๆ ไว้เป็นบทเรียนในการทำงานของตน

ที่สำคัญคือ นักวิจัยของโครงการต้องเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แสดงความคิดเห็นริเริ่ม (ภายในกรอบของโครงการ) ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองมากที่สุด มากกว่าการรอคำสั่งหรือการตัดสินใจจากนักวิจัยของโครงการ ในระยะยาวแล้วขบวนการเหล่านี้ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้

ประการที่ 2: หัวใจของการทำงานอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากตัวบุคคลแล้วก็คือ ความเต็มใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติและระบบการทำงาน เมื่อสิ่งเกิดว่าแผนงานที่กำหนดไว้เดิมทำไม่ได้ หรือกำลังจะกลายเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของโครงการ ตัวอย่าง เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยกามโรค พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการถ่ายทอดความรู้ และการประเมินความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรมเสียใหม่หลังจากพบว่า วิธีการเดิมที่ใช้ในการอบรมครั้งแรกไม่ดีเท่าที่ควร เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าไม่ติดขัดกับระบบมากเกินไป จึงช่วยให้การทำงานผ่านไปได้ดีขึ้น

ประการที่ 3: การให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสนับสนุนที่กการปฏิบัติงานประจำวันและปัญหาที่เกิดขึ้นจากแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินไปสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการประเมินผลเป็นระยะ รวมทั้งบันทึกเหล่านี้ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน เพื่อได้รับการแก้ไขทันช่วงที่ก่อนสิ้นสุดโครงการ

ประการที่ 4: การนำแนวความคิด 'เพื่อนบอกเพื่อน' (Peer leaders/educators) เพื่อลดปัญหาการใช้คนออกไปสู่การปฏิบัติ คือการถ่ายทอดความรู้ด้านการป้องกันโรคเอดส์ที่นิยมกันในปัจจุบันนี้ มิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่ายเสมอไป กิจกรรมในลักษณะนี้ ต้องการการวางแผนที่รอบคอบ และผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมย่อยเฉพาะกลุ่มในกลุ่มประชากรเป้าหมาย (existence of subcultures in the workplace) ที่อาจกลายเป็นตัวช่วยหรือตัวขัดขวางในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันได้

ประการที่ 5: การทำงานกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือสตรีขายบริการทางเพศที่มีคุณลักษณะพิเศษดังกล่าวแล้ว ทั้งผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ 'ไม่อาจหวังผลเลิศได้ รวมทั้งต้อง 'เตรียมใจ' และ 'เตรียมการ' รองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากทั้งตัวประชากรกลุ่มเป้าหมายเอง และจากทั้งปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนานาประการ ด้วยเหตุนี้โครงการจำเป็นจะต้องมีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นสูง (flexibility) ที่สามารถจะปรับแผนได้ตลอดเวลา

ประการที่ 6: การจะปรับแผนได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆเกิดขึ้นในพื้นที่ทำการศึกษายู่ จำเป็นที่จะต้องมีระบบการติดตามและประสานงาน (monitoring system) อย่างใกล้ชิดระหว่างนักวิจัย และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

ประการที่ 7: ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้ความบันเทิงรูปแบบต่างๆ การให้บริการทางเพศและการท่องเที่ยว มักมีผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉพาะด้านการเงิน ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทั้งนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จะต้องทำงานหนักในการ

ขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจดังกล่าวในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจ การคัดเลือกกิจกรรมนานาประเภทที่จะนำมาใช้กับสถานบริการ และลูกค้าในธุรกิจบริการทางเพศต้องใช้ความระมัดระวัง และการประเมินประเมินอย่างสูง และสุดท้ายก็คือ ต้องมีการติดตามงานดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงที่มีต่อกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ที่มีหน้าที่ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดกับผู้ดำเนินธุรกิจบริการทางเพศในพื้นที่

ประการที่ 8: การรับฟังข้อมูลย้อนกลับ (feedback information) จากผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะจากกลุ่มสตรีขายบริการที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายของโครงการ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานในอนาคต และเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มประชากรเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมทางอ้อมในการดำเนินกิจกรรมด้วย

ประการที่ 9: การสร้างกิจกรรมให้กับโครงการและการจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการให้ความรู้ นักวิจัยควรวางแผนให้ได้ใช้อุปกรณ์หรือสื่อต่างๆต่อไปในระยะยาวแม้โครงการวิจัยจะสิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม รวมทั้งให้อยู่ในวิสัยของเจ้าหน้าที่หน่วยงานในพื้นที่ที่จะดูแลรักษาอุปกรณ์เหล่านั้นได้ภายในงบประมาณและกำลังคนที่มีอยู่ อาทิ การที่โครงการจัดให้มีเทปเพลง/ข้อมูลให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์และการป้องกันพร้อมทั้งอุปกรณ์การฟัง (walkman cassette player) ซึ่งต้องใช้แบตเตอรี่จำนวนมาก ทางโครงการจึงควรที่จะลงทุนให้ตั้งแต่แรกเริ่มโดยการจัดหาแบตเตอรี่ที่ชาร์จไฟเพิ่มเติมได้ด้วยเครื่องชาร์จไฟ ซึ่งการลงทุนนี้แม้จะมีราคาแพงมากกว่าในระยะแรก แต่ในระยะยาวแล้ว จะช่วยให้อุปกรณ์การฟังได้ใช้งานสมค่าต่อไปได้อีก โดยทางหน่วยงานจะเสียดำเนินการชาร์จแบตเตอรี่สำหรับใช้งาน ซึ่งไม่น่าเกินกำลังงบประมาณ หรือการจัดหาวิดีโอเทป/ภาพยนตร์เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ในระยะยาวแล้ว ทางหน่วยงานในท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดหาเทปชุดใหม่ๆเข้ามาสลับเปลี่ยนกับชุดเก่า เพื่อมิให้กลุ่มประชากรเป้าหมายต้องดูภาพและเรื่องซ้ำซากจนเกิดความเบื่อหน่าย (แม้ว่าจะมีผู้หมุนเวียนเข้ามาใหม่ในพื้นที่บ้างก็ตาม) การดำเนินกิจกรรมส่วนนี้อาจจะเป็นปัญหาด้านงบประมาณที่มีอยู่จำกัด จึงเป็นหน้าที่และนโยบายของหน่วยงานในพื้นที่จัดการหาทางแลกเปลี่ยนวิดีโอเทป และภาพยนตร์ที่มีข้อมูลใหม่กับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นหรือต่างท้องถิ่นที่จะประสานงานกันได้เพื่อลดค่าใช้จ่าย และใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ทางโครงการที่ตั้งไว้ให้และดึงดูดความสนใจของผู้ชมในรูปของการให้ความรู้และความบันเทิงไปพร้อมกัน

ประการที่ 10: ข้อคิดประการสุดท้ายจากโครงการนี้ คือสื่อในรูปแบบต่างๆ (สิ่งพิมพ์ เอกสาร ภาพยนตร์ สไลด์ วิดีโอเทป) ที่ให้ความรู้เพื่อรณรงค์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่ผลิตขึ้นใน

ประเทศไทยช่วงสิบปีที่ผ่านมา มีจำนวนมากมายและมีความสวยงาม จูงใจ เพราะจัดทำขึ้นด้วยงบประมาณที่สูงมาก ดังนั้นหน่วยงานที่ขาดงบประมาณในเรื่องดังกล่าว ควรที่จะแสวงหาสื่อเหล่านี้โดยการขอความร่วมมือ ขอบริจาคหรือขอยืมใช้ หรืออาจขออนุญาตผู้ผลิตดัดแปลงสื่อที่คัดเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือเหมาะสมกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า หน่วยงานเจ้าของสื่อต่างๆ เหล่านี้มักจะให้ความร่วมมืออนุเคราะห์แก่โครงการที่ดำเนินงานในลักษณะใกล้เคียงกันด้วยมีจุดประสงค์อย่างเดียวกัน คือ การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในหมู่ประชากรชาวไทย

สภากงคภนภทภขปรภคภภ
ภคภภภภภภภภภภภภ

๖: เอกสารอ้างอิง

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

Limanonda, Bhassorn. Summary Report on The Demographic and Behavioral Study of Female Commercial Sex Workers in Thailand. (IPS Publication No.210/93). Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University. October 1993.

Miller, Heather G., Charles F. Turner and Lincoln E. Moses (eds.) "Prostitutes" Summary: AIDS The Second Decade. Washington D.C.: National Academy Press (1990).

na. "Outreach to High-Risk Population..." Population Reports Series L, Number 9 (June, 1993) pp.22-23.

Research and Evaluation Division, Population and Community Development Association. Operations Research into IEC. Strategies for Sexually Transmitted Diseases Prevention. Cited in AIDS Research in Thailand collected by Office for Technical Cooperation and Health Manpower Development, Ministry of Public Health (1990).

Rojanapithayakorn, Wiwat. "Evolution of the response to AIDS in Thailand" AIDSCAPTIONS. Family Health International, Vol.1 No.3 August 1994.

กองสุขศึกษา สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

การประเมินผลเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานสุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ การป้องกันโรคเอดส์ ทม: รพ.องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย (กรกฎาคม 2533)

ภัตสร ลิมานนท์ เพ็ญพร ชีระสวัสดิ์ และ นพวรรณ จงวัฒนา.

รายงานผลการวิจัยเบื้องต้น โครงการศึกษาลักษณะด้านประชากร และพฤติกรรมของ
สตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย (เอกสารสถาบันหมายเลข 207/56) กรุงเทพฯ:
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พฤษภาคม 2536.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalinet

3 0021 00092891 1